

A könyvet scannelte és kijavította: Turai László
augusztus
A szöveg javított, de nem ellenőrzött.

Budapest, 2006. július-

MACIEJ WOJTYSZKO

A HOSSZÚ ÁLOM

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti

RÓNASZEGI MIKLÓS

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

MACIEJ WOJTYSZKO

A HOSSZÚ ÁLOM

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült

MACIEJ WOJTYSZKO: SYNTEZA

C by Instytut Wydawniczy "Násza Ksiegarnia", Warszawa 1978

Fordította Nemere István,

a versbetéteket Rigó Béla

Simon András rajzaival

C Nemere István, 1983

Hungarian translation

TISZTELT OLVASÓK!

A regényeket két csoportba szokták osztani; az egyikbe a valóságról szólók kerülnek, a másikba azok, melyek éppen ellenkezőleg, nem valóságos dolgokról mesélnek.

Ha a szerző nem képes döntené, tudományos-fantasztikus regénynek nevezé művét.

Ha a szerző még kevésbé tud döntené, a könyvet kalandregénynek nevezé.

De ha még ezután is vannak kétségei - csak egy kiút marad számára. Ezt írja a könyv címlapjára:

A HOSSZÚ ÁLOM

Regény hat fejezetben

ELSŐ FEJEZET

avagy

Elkezdené könnyebb, mint befejezeni

- Örrvendek... rropant mód... örrvendek...

megvirradt... reggelrre... ébrredtünk...

párr perrc és... korrttyolhatsz... hörrpenthatsz...

korrgás kél... merrt márr oly... rrég ettünk.

Rághatsz most... étvágyrra gerrjedve...

bárrmennyit... nem lesz majd... terrhedre.*

A számítógéppel vezérelt robot kis szünetet tartott, mint-ha lélegzetet venne, és egy hanggal magasabban kiáltotta:

- Az étel nem növeli súlyodat!

- Ferenc, ki programozott be már megint ilyen ostobán? - kérdezte dühösen Ela, és felült. De előbb kitépte a robot fémcsipesz ujjai közül a takaróját.

- Janek úrr ... gondolván javamrra ...

állított... rrrá rrrímes... prrogramrra...

negyven nap ... ébrrenlét... vagy álom ...

én rrendbe ... rrrímebbe ... danáalom.

- Meg kell bolondulni! - jajdult fel a kislány. - Ez a vakáció is jól kezdődik! Drágalátos öcsém igazán foglalkozhatna mással is, mint robotok átprogramozásával. Tavaly egész idő alatt "nagyságos kisasszonynak" szólítottál, a mamát meg "méltóságos asszonyomnak"! Később "sápadt-arcú leányzó" lettem, most meg ezek a versek... Szörnyű! Hát nem az a legszörnyűbb dolog a világúrben, ha az em-

bernek öccse van?

* A robotot Rigó Béla programozta át magyar nyelvre

- Várrhatsz még... rrémítő... bajokra...

gondolj a ... meteo... rrajokra...

rrobbanó... csillagok... képérre...

megrrepedt... atommag... rrémérre...

világunk... hol dermed... hol rrobban...

öcséddel... kevesebb... gondod van

- felelte a gép lámpáit villogtatva.

- Rádásul szokás szerint ellenem hangolta a robotot - mormolta magában Ela, de hangosan így felelt: - Jól van, jól, megyek már!

A robot megfordult és kigurult a konyhába.

"Nem szabad neki ostoba kérdéseket feltennem - gondolta a kislány -, mert különben verses erkölcsnemesítő előadásokat fog tartani... De kár, hogy megint elfeledkeztem a programozási határidőről!"

Ez már évek óta így ment. Apának nem sok ideje volt, az egyszerűbb otthoni munkákat Janekra bízta. Janek szabályozta a holtétét, ő kapcsolta be a tisztító- és szellőzőberendezéseket, no és - ő programozta Ferencet.

Kezdetben az R-1-es háztartási robotok szokásos munkaprogramját irányozta elő, de később egyre újabb és újabb ötletei támadtak; a végén már az egész családnak elege lett belőle. Minden alkalommal fogadkoztak, hogy a legközelebbi programváltáskor ők állítják be a robotot, és nem hagyják, hogy Janek ismét belekontárkodjon - de a sok munkában aztán megfeledkeztek a dolgról, és egy szép napon Ferenc megint csak új szöveggel kápráztatta el őket: "Milady, a reggeli feltálatatott" vagy "Légy üdvöz, gyermekeid atyja - ímhol a früstök!"

Technikai okokból nem volt érdemes ilyenkor programot cserélni, és a dolog úgy maradt a következő, rettentően hosszúnak tűnő negyven napra. A gép remekül működött, elkészítette az ételeket, udvarias és rendszerető volt, minden egyértelmű utasítást teljesített - csak a stílusa...!

Janek a szemrehányásokra csak ezt felelte:

- A stílus maga az ember! A mi Ferencünk rólunk állít ki bizonyítványt!

Csak a Flóra néniel történt eset feszítette túl a húrt. Flóra néni reggeli után robbant be hozzájuk.

- Isteni! - kiáltotta, és belevetette magát az egyik fotelba. - Istenien nézel ki, drágám! Mármint a korodhoz képest persze - tette hozzá kritikus pillantást vetve a márára. - A gyerekek miért nincsenek még az iskolában?

Ahá, persze! Szünidő van... No, szóval mit is akartam mondani? És hol van Al? Már elment az Intézetbe? Alighanem őt láttam a tetőn... egy zajos aviokopterbe szállt be. A tiétek? Érdekes, miért startolt Al olyan gyorsan? Nem tudott várni, hiszen látta, hogy éppen landolok? No, de hagyjuk... Ela hány éves is tulajdonképpen? Tizennégy vagy tizenöt? Tizennégy, szép nagy lány. Én az ő korában fiatalabbnak látszotam...

- Bumm! - mondta hangosan Ferenc, "aki" éppen a gyümölcsöstálat hozta be.

- Mit recseg ez a masina? - csodálkozott a néni.

- Ahányszor csak nálatok vagyok, ez a robot mindig abnormálisan viselkedik. Meg kéne javíttatni! No, és a neve!

Egy robotot lehet Maxnak, Rexnek, Ixnek nevezni - de Ferencnek? Nálam ilyesmi elképzelhetetlen volna...

- Bumm! - dörögte a gép még hangosabban, mint az előbb.

- No, ugye! - diadalmaskodott a néni. - Nyilván elromlott! Nem tudom megérteni, drágám, hogyan élhetsz egy ilyen házban. Szegénykém...

- Bumm, bumm, bumm! - kiáltotta Ferenc szaporán; az asztalra tette a gyümölcsöstálat, és gúnyosan pislogtak a lámpái.

Mama elpirult szégyenében, zavartan mondta:

- Ez egy kitűnő önszervező gép, de Janek tegnap változtatott a programján, és biztosan elrontott valamit. Ferenc - fordult a robothoz -, szüntesd meg a zavarok forrását!

- Nem is értem ... - kezdte a néni, azt akarta mondani: "nem értem, hogyan lehet egy gyerekre bízni ilyen fontos feladatot" - de nem tudta befejezni. Szörnyű dolog történt. Ferenc a leghosszabb csipeszkarjával elkapta a néni derekát, felemelte a levegőbe, az ajtóhoz gördült, kinyitotta, aztán kitette a nénit a tetőre, gondosan becsukta az ajtót és megállt mellette.

A manőver közben a néni azt rikácsolta:

- Hát ez megtörtént! Ez lázadás, lázadás! Ó, mit kellett megélnem!

Mama és Ela a rémülettől bénultan nézték az ítéletvégrehajtást. Janek a szobájában volt, de a zajra berohant, és rászólt Ferencre, hogy azonnal engedje vissza Flóra nénit a szobába.

Ferenc jól nevelten végrehajtotta a parancsot, és Flóra néni bejöhett a lakásba; de nem lépte át a küszöböt, míg "azt az örült robotot", ahogy mondta, be nem zárták a konyhába.

Janek nem akarta ugyan beismerni, mit is jelentenek azok a rejtélyes "bummok", és zavarosan magyarázgatta, miféle programot ültetett ezúttal szegény Ferencbe, de a mama olyan pillantást vetett rá, hogy az egy kiadós fejmosással is felért, és tovább beszélgetett a nénivel. Szerencsére Flóra nénit soha nem kellett beszélgetésre noszogatni. Alig tért magához az iménti ijedelemből, máris folytatta:

- Vegyek be talán valami nyugtatót? Bár tulajdonképpen máris megnyugodtam. Remek természetem van, kedves Évám, soha nem idegeskedem, és nem szeretem a pletykát sem. Más az én helyemben azonnal értesítené a Gépellenző Intézetet, de én inkább azt szeretném, ha a dolog köztünk maradna. Végül is, Aleksander remek szakember, és biztosan elintézi a dolgot...

A gyerekek csendben kikullogtak a szobából.

- Majd meglátod, mi lesz a vége - suttogta Ela baljóslatúan. - Az egész közeli és távoli rokonságot bejárja a hír, hogy emberre uszítottuk a robotot.

- Azon töprengek, hogyan kerülhetett rá sor - morfondírozott Janek.

- Hát csak töprengj - mondta Ela csipkelődve -, mert ez apát is biztosan érdekelni fogja.

- Meséld csak el az elejétől, hogyan folyt le az a beszélgetés - kérte Janek.

Apa délután jött haza az Intézetből, és szabályos nyomozásba kezdett.

- Nos, Jan, édes fiam - kezdte olyan lágy hangon, hogy a hideg futott végig a fiú hátán -, hát milyen is az a program?

Janek lehorgasztotta a fejét. Itt minden mellébeszélés ki-látástalan.

- Hazugságdetektor - vallotta be.

- Micsoda?

- Hazugságmérő. Olyan készülék, amelyik felfedez minden hamis állítást. Az egymást követő hazugságokat a "bumm" szóval jelzi, a harmadik hazugság után pedig azt mondja a robot: "bumm, bumm, bumm!" Elát akartam vele bosszantani, hogy ne beszéljen össze annyi ostobaságot... Ezért szereztem egy különleges szerkezetet, ez az emberi hangban felfedezi a hazugságot. Azt hittem, úgyis csak Ela fog lódítani olykor-olykor...

- Értem. - Apa kutatóan nézett a fiára. - Hazugság-detektor, azt mondd. Tehát a robotnak ki kellett volna dobnia a lakásból szerencsétlen nővéredet egy-egy meg-gondolatlan szó miatt. Szép kis testvér vagy!

- Az nem úgy volt, apa! A néni kidobására szóló parancsot a mamától kapta Ferenc - tiltakozott Janek hevesen. Mama meglepődött:

- Semmi ilyesmit nem mondtam!

- Hogyhogy nem? - kérdezte Janek szemrehányón. - Hiszen azt mondtad a robotnak: "Szüntesd meg a zavarok forrását!" Márpedig a zavar forrása Flóra néni volt. Ha csak azt mondtad volna neki, hogy "hagyd abba", vagy "ne szólj többet" - de így!

- Én azt hiszem - szakította félbe apa -, az lesz a legjobb, ha a mama meg én is megszüntetjük a mi zavaraink forrását. Szünidő van, és két hónap alatt ezernyi ilyen zavart gondolnátok ki! Rögtön intézkedem!

Janek és Ela kétségbeesetten néztek össze.

- Hát én miért? - jajdult fel Ela. - Hiszen semmit sem csináltam!

- A képzelőerő a természet csodálatos ajándéka - mondta mama -, de ha valaki azt meséli, hogy a szüleinek ott-hon igazi televíziójuk van...

Ela meglepődött:

- Én mondtam volna ilyesmit? Lehetetlen.

- Barbara, a legjobb barátnőd ma ideszólt videotelefonon és könyörgött, hadd nézze meg a televíziókat.

Ela vállat vont.

- Barbara rettentően naív, mindent komolyan vesz. Hiszen mindenki tudja, hogy televíziók már csak a múzeumokban vannak. Mit feleltél neki?

- Hogy mi is elküldtük a miénket a múzeumba.

A kislány meghatódott.

- Kösz, mama, megmentetted a becsületemet!

Janek felháborodottan nézett a nővéreire.

- Állandóan hazudik - mondta. - Ez valami betegség!

Nem kellene megvizsgáltatni? Olyan könnyedén lódít, hogy még a hazugságmérőt is megtéveszti!

- És ez az én öcsém! - sziszegte keserűen Ela. - Az anyám megvéd az irigy világtól, de az öcsém...!

Csöppet sem egyszerű az ügy. 2059-ben szünidőre küldeni a gyerekeket - ez nagyon bonyolult feladat.

Vannak, akik úgy vélik: ha a gyerekek kalandokra vágyanak, egyszerűen be kell őket zárni egy szobába, ahol holovízió van. Hiszen a holovízió már teljesen valóság-hű képet ad. A jelenségek méretei és színei ideálisan valószerűek, az ember éppen úgy láthat naplementét a tenger felett, mint hóval borított hegyeket, napozhat is a nem létező napsütésben, vagy didereghet a hóvihárban.

Elektronikus számítógép segítségével be lehet programozni a holovíziót úgy, hogy vívhatunk véres harcot aaz indiánokkal, vagy labdarúgó-mérkőzést tetszés szerinti csapattal, kedvünkre bálozhatunk, akár bálkirálynővé vagy bálkirállyá is választhatnak bennünket; krokodilvadásza-

ton vehetünk részt a Níluson, vagy elutazhatunk valamilyen távoli, rejtélyes bolygóra...

Sajnos némely szülő ellenzi a holovíziót. Nem is ok nélkül, úgy vélik, hogy a gyerekeknek igazi emberekkel kellene találkozniuk, képzelte nehézségek helyett igazi problémákat kellene legyőzniük. Azt állítják, hogy az ilyen "élet" - ahol minden veszély elmúlik az utolsó pillanatban (az indiánok nyílveszei és tomahawkjai, a krokodilok fog-sora, a kardcsapások tíz centivel orrunk előtt köddé foszlanak) - nem készítheti fel a gyerekeket a mindennapok kemény, igazi eseményeire.

Előfordult olyan eset, mikor egy holovízióhoz szokott gyerek nem ugrott el egy közeledő autó előtt, azt hitte, úgyis szétfoszlik a látvány, mielőtt hozzáérne!

Így aztán a tiltakozások ellenére ezt a szórakozást észszerű keretek közé szorították, és a gyerekek csak családi körben kapcsolhatták be a holovíziót.

A tudomány azonban, főleg a történelemoktatás sokat nyert ezzel a találmánnyal. Mindenki jóval könnyebben emlékeztetésebe vésheti, kik voltak a fáraók, ha töltött már néhány órát a legújabb kutatások alapján újjáalakított fáraókoronázási szertartáson.

Janek és Ela már túl nagyok voltak ahhoz, hogy kisgyerekek módjára a holovízióban üldögéljenek, de azt tervezték, hogy a szünidőben azért egy-két műsort megnéznek majd. Ehelyett most valamiféle száműzetésnek nézhetnek elébe!

- Világos. Összeesküvést szőnek - mondta Janek Elának este, amikor aludni mentek. - A szüleink egyedül akarnak maradni, és kilőnek bennünket, akár a Holdra is.

- Nem bírom a Holdat! - kelt ki magából Ela. - Mikor három évvel ezelőtt ott voltam úttörőtáborban, azt hittem, belebolondulok. Krátertől kráterig rohantunk szűk és fojtogató szakfanderekben, a vezetőnk meg egyre csak a holdkutatásról tartott kiselőadást.

- Kalandok a Holdon - pukkadt ki Janek. - Bárhová inkább elrepülnék, de a Holdra...! - Dögunalmas, óvodásoknak való.

- Miattad van az egész - jegyezte meg a nővére rosszmájúan, és aludni ment.

Aleksander Zborowski doktor tizenegy éve dolgozott a Kriogéniai Intézetben. Nem voltak ezek könnyű évek. A kriogénikus kutatásai az egész húszmilliárd fős emberiséget szolgálták, a lengyel tudósok pedig ebben a tudományágban vezető szerepet játszottak. Rengeteg megrendelésük volt, hisz a hőmérsékletcsökkentés csodálatos módszer az élelmiszerek tartósításában, bonyolult műtéteknél, a fémek vezető képességének növelésére és a műemlékvédelemben is.

Ela és Janek édesapja kidolgozott egy módszert arra, hogyan lehet háziállatokat több fényévnyi távolságra lévő bolygókra szállítani, és ezen a téren szép sikereket ért el. Az utat a borjak és malacok jéggé fagyva tették meg, aztán átjutottak a 0-24-es kiolvasztón, és bőgve-visítózva hancúroztak újra a távoli bolygók legelőin, ahol más szakemberek közben már a földihez hasonló légkört teremtettek.

Aztán Zborowski doktort előléptették, és az emberek befagyasztásával és kiolvasztásával foglalkozó csoport vezetője lett. Őszintén szólva inkább a kiolvasztás okozott még gondot, mert a fagyasztáshoz már régóta értettek.

A 2000-dik év után befagyasztott emberek kiolvasztása

sem jelentett már semmiféle nehézséget; a dolog jogi részét különben a kriogéniai törvénykönyv szabályozta: ki nek mikor és hol áll jogában befagyasztatnia magát. Hibernálták hát a messzi útra induló pilótákat, hogy ne veszítsenek életidejükből az úrhajó kényelmetlen körülményei között; hibernálták azt a néhány embert is, akik még gyógyíthatatlan kórban betegedtek meg. Ilyen évente kettő-három akadt, és persze az egész emberiség számára szenzációt jelentettek. Holovíziós riportokat készítettek velük, nyilvánosan tárgyalták betegségüket, az orvosok pedig azonnal nekiálltak a megfelelő kutatásoknak, hogy egy vagy két év múlva kiolvashassák és meggyógyíthassák a betegeket.

Sajnos azonban mindeddig - tehát 2059-ig - nem sikerült életre kelteni az 1970 és 2000 között kezdetleges technikával hibernált embereket.

A tudósok hatalmas szenvedéllyel és energiával fáradoztak a kérdés megoldásán, de az eredmények igen szerények voltak.

Nem sikerült megmenteni néhány amerikai milliost, sem azokat a politikusokat, akik hasznos életük végén temetés helyett a jégszekrény mellett döntöttek.

Nagy nehézségek árán életre keltettek egy pilótát, akit 1997-ben hibernáltak egy kísérleti nukleáris aviokopter felrobbanása után - tulajdonképpen ez volt a Zborowski-csoport egyetlen sikere.

A doktornak a kutatómunkán kívül más gondjai is voltak. Míg nem lett főnök, el sem tudta képzelni, milyen kellemetlen dolog főnöknek lenni...

Most éppen megpróbált valahogy kitérni Pacula tanársegéd elől, aki makacsul támadta:

- Doktor úr, először is, már huszonöt éves, teljes jogú állampolgár vagyok, másodszor, szép eredményeim vannak a munkámban, harmadszor, az Intézetben már majdnem mindenki kapott kiutalást, negyedszer, a szakszervezet is a lehető legjobb véleményt állította ki rólam...

- Értem, Karol úr, értem - próbált menekülni doktor Zborowski -, és teljes mértékben támogatom is a kérelmét, de ön is megértheti, hogy a keret kimerült...

- Az ön számára bezzeg volt keret - sziszegte dühösen Pacula tanársegéd.

- Én tizenöt évvel ezelőtt kaptam a kiutalást - felelte kicsit megbántottan Ela és Janek apja -, és én akkor már harmincöt éves voltam, ön pedig nem képes várni még egy évig?

- Doktor úr, engem már három éve hitegetnek, hol ezzel, hol azzal. Ha ön, mint felettesem, odaírná a véleményét...

- Aztán az Elnökségben jól befűtenek nekem - morgta Zborowski. - Magához hívat az igazgató, és elkezdi: "Ön nem tudja, hogy vannak keretek, hogy be kell tartani az előírásokat, hogy megszorodtak a feltételek?"

- Nekem viszont a feleségem rágja a fülemet, minden áldott nap ugyanazt hallom: "Már minden szomszédnak van, a szemben lakók öt év alatt már a harmadik kiutalást kapják, csak az én férjem ilyen tutyimutyi. Az aviokoptert is te intézted a legtovább az egész kerületben, a jobb lakásra majdnem egy évig vártunk" - és így tovább és tovább. Doktor úr, én ilyen körülmények között nem tudok dolgozni.

- Jól van, jöjjön be később a szobámba, meglátom, mit tehetek - felelte Zborowski megtörtén.

- Köszönöm, nagyon köszönöm! - kiáltotta Pacula tanársegéd, és boldogan rohant vissza dolgozni. Zborowski doktor pedig továbbment a folyosón, és két-ségbeesetten gondolt arra, milyen hálátlan dolog főnöknek lenni. Senki sem szeret olyan dolgokban dönteni, amelyek miatt később kellemetlenségei lehetnek. A doktor legszívesebben elcserélte volna a hatalom egész pompáját, a főnöki szobát és az automata titkárnőt, a tudományos kongresszusokra szóló elegáns meghívókat, a magasabb fizetést - a nyugalomért, hogy kutatásait szép csendben végezhesse.

Sajnos aznap sem tudott könnyen eljutni a laboratóriumba, melyet a más osztályon dolgozó kollégái gúnyosan "kriptának" vagy "katakombának" neveztek, merthogy hosszú sorokban álltak benne a befagyasztott embereket tartalmazó tartályok.

Zborowski alig tett néhány lépést, máris feltűnt a láthatáron az Elnökség tagja, Irena asszony, a docens.

- A jövő héten Nairoibiba repülsz - mondta. - Szakvéleményre van szükségük.

A doktor csak gyászosan bólogatott.

- És még valami. Tizenöt perccel ezelőtt beengedtem a szobádba Elát és Janekot. Rád várnak.

- Micsoda? - döbönt meg a szegény tudós. - Hogyan jutottak be az Intézetbe?

- Én engedtem be őket - felelte nyugodtan Irena asszony -, azt mondták, fontos ügyben jöttek hozzád.

- Köszönöm, de talán jobb lett volna, ha...

- Bizonyára nagyon fontos dologról van szó, ha itt, az intézetben keresnek.

Zborowski doktornak nagyszerű gondolata támadt.

- Rendben van - mondta. - Szóval, itt vannak az én kis angyalaim. Köszönöm, Irena.

Lenyomta a köpenye zsebére szerelt gombot - ez a készülék kapcsolta össze a munkatársakkal -, és csak annyit mondott:

- Pacula tanársegédet hívatom - majd jókedvűen belépett a dolgozószobába.

- Apu! - rohanta le nyomban Ela. - Szörnyű dolog történt!

- Micsoda?

- Nem utazhatunk el sehová!

- Nocsak, és miért nem?

Ela lélegzetet vett, és folytatta:

- Flóra néni feljelentett bennünket!

- Miket beszélsz, gyermekem?

- Igenis, ma megjelent nálunk egy ember a Gépellenőrző Intézetből, és azt mondta, értesítést kaptak, hogy ebben a lakásban fellázadt egy gép. Alaposan megvizsgálta Ferencet, utána pedig azt követelte, hogy családjuktól senki se hagyja el a várost két hónapig!

- Ahá, értem - bólogatott apa.

- Pacula tanársegéd - jelentette az automata titkárnő.

- Jöjjön csak, jöjjön, Karol - örvendezett Apa. - Ismeri a gyerekeimet, igaz? Ela, légy szíves és ismételd el a történetet, amit az előbb meséltél.

A kislány gyanakodva pillantott apjára és a tanársegédre, de elkezdte:

- Ferenc nevű robotunk tegnap kidobta Flóra nénit a lakásból, vagyis tulajdonképpen csak kitette, mert Janek úgy programozta be, hogy mikor a mama azt mondta: "szüntesd meg az okot", akkor Ferenc kitette a nénit és

a néni...

- Az, akit kitett? - kérdezte a gyors észjárású tanársegéd.

- Az. Alighanem jelentette a Gépellenőrző Intézetnek, onnan kijött egy férfi, és megtiltotta mindnyájunknak, hogy a vaká... szóval hogy két hónapig elhagyjuk a várost.

- Pedig önnek, doktor úr, két hét múlva a kongresszusra kell mennie. Hát jól elbántak magával.

- Egy pillanat, Karol. Milyen volt az az ember, Janek? Janek egy percig lehorgasztott fejjel hallgatott, aztán azt mondta:

- Hát semmi különös. Csak olyan, mint mások.

- Magas, csinos, fekete hajú, kék szemű - vágott közbe Ela. - Sárga, narancsszínnel varrott zekéje volt, fehér nadrágja, fekete puha cipője. Lila aviokopterrel érkezett.

- Alighanem ismerem - állapította meg Pacula. - Nálunk is járt, amikor elromlott a ...

- Még egy pillanat - szakította félbe a doktor. - Janek, ismételd el pontosan, mit mondott az a fekete hajú férfi. Janek tekintete valahol a cipője orrán pihent.

- Hát... hogy maradjunk, ne utazzunk el.

- Mellesleg botrányos, hogy ilyen tilalmat rendelnek el anélkül, hogy személyesen értesítenék önöket! - csodálkozott Pacula. - Hiszen ilyesmi csak kivételes esetekben fordul elő. Ha a gépek veszélyes módon meghibásodnak, vagy ...

A doktor gúnyos pillantást vetett a tanársegédre.

- Legyen szíves, hívja fel a Gépellenőrzési Főhivatalt!

- Azok ott még nem értesülhettek a dologról - mondta gyorsan Ela. - Az a férfi még elrepült máshová is...

- Hagyd abba - szakította félbe Janek. - Nem járt nálunk senki. Elrepülünk a Holdra.

- Miféle Holdra? - döbbsent meg Karol Pacula.

- Nem volt nálunk senki, apu - ismerte el Ela töredelmesen -, de azt hittük, ez az utolsó esélyünk arra, hogy ne kelljen a Holdra repülnünk.

- A Hold eszembe sem jutott - felelte Apa. - Arra gondoltam, hogy a nagyapáékhoz mennétek el...

- Igazán? - üvöltötte Janek. - Apu, remek vagy, drága egyetlen apu...!

- Apuci! - sikította Ela. - Csodálatos!

- No igen, de ez után a szörnyű hazugság után nem is tudom, mit csináljak - mondta a doktor. - Hiszen úgy hazudtok, mintha könyvből olvasnátok.

- No ugye, mondtam, hogy szükség van arra a hazugságdetektorra - örvendezett Janek.

- Tűnjetek el villámgyorsan, mert agyoncsaplak benneteket - jelentette ki az apjuk. - Este majd tárgyalunk.

- Nos, tanársegéd úr...? Még mindig követeli a kiutalását? - kérdezte Zborowski, amint Janek és Ela kirobogott az irodából.

Karol Pacula meg volt döbbenve.

- Szóval... ez mind hazugság volt? - kérdezte.

- Nem mind. A robot tényleg elromlott - felelte Zborowski doktor egy kriogénikushoz illő hűvös mosollyal.

- Hallatlan...

- Igen... Nos, támogassam a kiutalási kérelmét?

- Tessék? Ja igen, természetesen, doktor úr.

- Mindazok után, amiket itt látott az imént?

- Ugyan kérem, gyerekes csínytevések...

- Szóval továbbra is kéri a kiutalást.

- Természetesen, természetesen, boldog leszek, ha megkapom.

Zborowski doktor lemondóan sóhajtott, és lediktálta az automata titkárnőnek az Elnökséghez szóló levelet:

- Támogatom Karol Pacula tanársegéd kérelmét. Nevezett kettő gyermekre tart igényt. Bár Intézetünk már túllépte a számára biztosított kereteket, Karol Paculának mégis meg kell kapnia ezt a kiutalást, mivel lelkiismeretes dolgozó, és feltételezem, hogy türelmes apa is lesz. A Kriogéniai Intézet Kutatócsoportjának vezetője, doktor Aleksander Zborowski.

Nagyapa és nagymama nagy moszattenyésztet vezetett egy virágokkal, fákkal, állatokkal teli szép mesterséges szigeten. A Nyugdíjasok Szövetsége igyekezett nem túl fárasztó, de társadalmilag hasznos elfoglaltságokat találni tagjai számára. Ilyen volt a tenyésztési munka is. Szűkség volt erre, mert aki elmúlt nyolcvanéves, nem nagyon tudta már tartani a kutatómunka ütemét. Nagypáék feladata sem túl nehéz, csupán egy gombot kell megnyomniuk naponta kétszer-háromszor, hogy a következő rako-mány moszat is a felszínre kerüljön és a sziget belsejébe szállíttassék.

Aztán havonta egyszer kiköt a sziget partján egy hatalmas tartályhajó, amely az időközben elkészített félkész terméket egy gyárba viszi. Ott aztán a moszatokból... mindent csinálnak: húsgombócot és salátát, mézeskalácsot és virslit, csokoládét és zsemlyét.

A nagyszülők szerették szigetüket és idővel egészen megváltoztatták; vad bozótot növesztettek, melyben különféle állatok éltek.

Nagypó nem szerette, ha idegenek jöttek a szigetükre, mert azok csak ijesztgették az állatokat, és pusztították a természetet.

- Az a legfontosabb, hogy minden igazi legyen - mondogatta nagypó. - Hogy ne legyen semmiféle filmfa, mesterséges virág és látkép. A kő - legyen kő, a felhő - felhő, a föld - föld.

És bár pontos meteorológiai adatokkal rendelkezett, könnyen rendelhetett volna esőt vagy jó időt az Időjárási Főhivataltól - soha nem rendelt semmit.

- A moszatoknak úgyis mindegy, én pedig azt szeretem, ami természetes - magyarázta barátainak. - Ismeritek Robinson Crusoe történetét...?

- Ez a sok hamis fa is undorító! - segített neki nagymama is. - Sétálok a városban, látom: virágzik egy gyönyörű hársfa, illatos, susogó levelű... Közelebb megyek, hogy megérintsem a kérgét - hát nem átszalad rajta a kezem?

Az egészben az volt a legfurcsább, hogy nyugdíjazásuk előtt mindketten építészek voltak, rendkívüli formájú házakat és városokat terveztek.

- Amíg csak egyes házakat ültettünk, az remek volt - panaszkolta nagypó -, de később, mikor a nagy lakótelepek következtek, elégünk lett belőle.

"Házat ültetni" az építészek nyelvén azt jelentette: a földre szórtak valamiféle port, amely, ha speciális vegyszerrel öntözték meg, színes falként nőtt fel néhány méter magasra. A tervező felvázolta a ház rajzát, és ha elnyerte a megrendelő tetszését, az építész a tervezett módon szórta szét a port. Az egésztest leöntötte a folyadékkal, és négy óra múlva úgy kinőtt a ház, akár a gomba. Már csak tetőt kellett rátenni, várni egy órát, hogy megkeményedjen -

és már lehetett is hordani bele a bútorokat.

Bár szépek voltak ezek a házak, és épp oly könnyű volt őket lebontani, mint felépíteni - csupán egy másik vegyszerrel kellett meglocsolni a falakat, és megint porrá változtak -, elvesztették népszerűségüket, mikor az emberiség létszáma meghaladta a tizenöt milliárdot.

Egyre kevesebb volt a magánmegrendelő, és már csak nagymama - aki lakberendezési tanácsokat adott az egyforma lakótelepi házakban élőknek - érezte magát hasznosnak.

Mellesleg ne is szépítgessük a dolgot: mindketten belefáradtak már az állandó változásokba, és az első nyolcvan év után következő nyolcvanát már valamivel nyugodtabban akarták eltölteni. Ezért is fogadták elégedetten az ajánlatot, hogy dolgozzanak a szigeten, amit aztán fokozatosan rezervátummá és múzeummá változtattak. Még a szobák kis szőnyegeit is nagyanyó maga szőtte; a nagyapa dolgozószobájában pedig olyan fabútorok álltak, amikben nem volt egyetlen darabka műanyag sem!

A nagyszülők és az unokák nagyon szerették egymást, de az iskolaév alatt szó sem lehetett arról, hogy találkoznak. Túl messze laktak egymástól. A doktor ugyan még szünetidőben sem túl szívesen engedte el a gyerekeket az elvarázsolt szigetre; úgy vélte, a többi gyerekkel való együttélést kell inkább megtanulniok. Pedagógiai szempontból hasznosabb, ha kortársaik körében töltik a szünetidőt, és nem a mesés szigeten.

- Ez éppen olyan, mint a fagylalt - bölcselkedett Ela.
- Azért ártalmas, mert nekem nagyon ízlik.
- A fagylaltból csak fél kilónál nagyobb adag ártalmas - felelte a mama. - És ez alól a kriogénikusok utódai sem kivételek. Azon a szigeten szörnyen elvadultok. Ela utána ugrál, mint egy kecske, Janek pedig szétveri a bútorokat.

- Az a nehézkedéstől van, mama - próbált Janek magyarázkodni -, a szigetnek más a vonzása.

De a mama csak legyintett és kijelentette:

- Majd otthon megbeszéljük. Nem látjátok, hogy rengeteg munkám van? - és kidobta őket a laboratóriumból.

- Hol jártok... rátok csak... várhattam...

most bezzeg... néztek rám... ártatlan...

úgy érzem... mérrget nem... érrdemlek...

tartsátok... hát be az... étrrendet...

- üdvözölte őket Ferenc.

- Az jó lesz, mert nagyon éhesek vagyunk! - örvendezett Janek.

- Én előbb egy nagy adag vaníliafagylaltot kérek, lehet benne gyümölcs is - rendelte Ela villámgyorsan.

- Ela, mérrt... torrkoskods... nem érrted?

rrendesen... edd meg az... ebédet...

így lesz a... szerrvezet... norrmális...

s kaphatsz rrrá... fagylaltot... torrtát is

- felelte Ferenc.

- Ó, jaj! Mama még az ebédet is-szabályozta - jajdult fel a kislány. - Látod, mit csináltál, Janek? Az egész miattad van! Még az a szerencse, hogy én vagyok a Kozmoszban a legmegértőbb és legjobb nővér.

- Bumm! - mondta Ferenc.

- Szóval ez hazugság - fortyant fel Ela, aztán észre tért. - Tényleg az lehet. Ferencet logikusan programozták, és végül is, az Úrben nyilván akad még néhány nálam is nemesebb nővér... És különben is, el lehetne vitat-

kozni azon, mit is nevezünk nemes viselkedésnek. Neme-
sebb dolog-e megbocsátani az ilyen fivérnek, mint te, avagy
erővel fordítsuk őt vissza a becsületes útra?

- Ne mozdulj egy pillanatig - kérte Janek. - Hadd
jusson eszembe...

- Ugyan, mi jutna a te eszedbe, fiú! - döbönt meg
valahogy furán a nővére.

- Ahá, most már tudom! Glória Lambet utánozod -
jelentette ki öccse.

Ela egy párnát vágott Janekhoz.

- Senkit sem utánozok, tudd meg! Ilyen vagyok!

- Naná, persze, ilyen vagy - vihogott Janek. - Azt hi-
szed, nem láttam, milyen pofákat vágsz a tükör előtt?
És tényleg, igaza volt. Glória Lamb, a Pirkadatkor jön
a szerelem című holovíziós sorozat főhősnője elbűvölte Elát
és összes barátnőjét.

A sorozatot a most annyira népszerű nosztalgiahullám
szülte; a múlt század hetvenes éveiben játszódott. Glória
egy egyszerű, afféle papírokat rakosgató hivatalnoknőt ját-
szott benne. Ez még akkoriban történt, mikor a kompute-
rek helyett emberek végeztek egy sor gépies tevékenysé-
get. Szóval ez az egyszerű hivatalnoknő megismerkedett
egy éppoly egyszerű hivatalnokkal, de boldogságuk útjába
egy huligánoknak nevezett bűnbanda állt...

- Undorító melodráma - hozta meg ítéletét a mama. -
Gyerekek, azonnal bújjatok ágyba!

Persze Ela ilyenkor addig kérte mamát, míg megengedte,
hogy végignézze a következő folytatást is.

- No jó, tetszik nekem az a színész, és akkor mi van?

- robbant ki Ela sértődötten. - Glória Lamb milyen ele-
gánsan száll fel a villamosra! Egyik kezével a kapaszko-
dót fogja, a másikkal könnyedén támaszkodik partnere vál-
lára... Egyszer én is fogok villamoson utazni, meglátod!

- És eredeti televíziód van otthon, ugye? - röhögött fel
Janek.

Pacula tanársegéd mozdulatlaná merevedett. Ni csak, a
múszér mutatója elmozdult! Lehetséges volna? Talán vég-
re... Igen, semmi kétség... a mutató egyre tovább kú-
szott. - Riadó! Riadó! Doktor úr - mondta közeledő főnöké-
nek reszkető hangon -, a mutató öt vonással elmozdult.

Már az egész csoport a nagy fémtartály fölé hajolva állt.

A tartályban egy ember feküdt. Egy ember az élet és ha-
lál határán - vagy tán már túl ezen a határon?

Olyan feszülten figyelték a mutatót, mintha tekintetük-
kel szeretnék volna odébb nyomni, felfelé, az élet felé! És
az engedelmesen vándorolt egyre feljebb, már nyolcat mu-
tatott, aztán tízet...

- Teljes blokádot - parancsolta a főnök. - Megkezdjük
a műtétet!

Munkatársai azonnal a helyükre léptek. Villámgyorsan
sürögtek-forogtak.

- Három, kettő, egy - számolt vissza Aleksander dok-
tor. - Start!

Öt óra elteltével reményre kaptak. Nem volt ez még nagy
remény, legalább egy hétig kell várniuk, míg a dolog száz
százalékos bizonyossággá válik - vagy ismét csalódnak.

De most mindnyájuknak volt teendője - analizáltak,
összehasonlítottak, pozitív reagenseket kerestek, végül pe-
dig találgatták, ki lehet ez a befagyasztott távoli ember,
akit próbálnak visszazagadni a túlvilágról? A "katakomba"
dolgozói ugyanis nem tudták, kinek az életét mentik meg.
Ezt a rendelkezést sok évvel korábban a Nemzetek Taná-

csa hozta, alighanem azért, hogy biztosítsa a kutatók teljes pártatlanságát. A különböző alakú és formájú, névtelen tárgyak származásuknak semmi jelét sem viselték, és a kutatók csak egy sereg regenerációs beavatkozás után - mikor már kétségtelen volt, milyen sors vár a páciensre - tudták meg kilétét.

"Ha ez is valamelyik felfuvalkodott milliomos - gondolta Pacula tanársegéd -, akkor nem lesz könnyű élete. Minden megváltozott. A pénze senkit sem kápráztat el, nem parancsolgathat, nem lesznek csodálói. Ugyanakkor persze nagyon népszerű lesz. Művészeti tanácsadóként dolgozhat majd például a Pirkadatkor jön a szerelem típusú sorozatok készítésénél. Hajaj, ezt még az ellenségemnek sem kívánom."

"Lehet, hogy nő az illető - gondolta Irena docensaszony -, esetleg olyasféle, mint a nagymamám, kicsit ütődött csodabogár, telve életrevaló tanácsokkal, a női egyenjogúság harcosa; azzal az esernyővel együtt fagyasztatta be magát, mellyel a tüntetések alkalmával szétverte a kirakatokat!"

"Egy tudós, igazi tudós - ábrándozott Zborowski doktor. - Egy kolléga, idős ember, akit szörnyű betegség készített erre a kockázatos vállalkozásra. Milyen boldog is lesz mikor megérti, hogy a kutatásaira kapott még ötven vagy száz évet! Ha pedig megmutatjuk neki a haladást, ami nyolcvan év alatt történt! Az lenne igazságos, ha éppen egy korabeli kriogénikus nézhetné meg jutalmul, mivé fejlődött ez a tudományág."

De egyelőre semmit sem lehetett tudni. Csak azt, hogy ki kell használni a legkisebb esélyt is, hogy felébreszthesék a hajdanán hibernált embert.

Márpedig az emberiség legfőbb törvénye így hangzik:

A legnagyobb érték az Élet. Az Élet: virágok és vaníliafagylalt, versek és veszekedések és a műharsfa illata, sőt még az az undorító-kedves holovíziós filmsorozat is. Az élet rettegés és öröm: hazugság és igazság, Flóra néni és holdkutatás.

És így, bár nagyon szűken vannak már az emberek a Földön, és a logika mást parancsolna - Pacula tanársegéd mégis két új életre kért engedélyt, és a készülék lassan kúszó mutatója is ezért ébresztett nyugtalanságot mindnyájukban.

Az estére ígért leszámolás ezúttal elmaradt. Apa izgatottan és elfogódottan tért haza, de már csak vacsoraidőben.

- A legjobb úton haladunk a teljes siker felé - jelentette be. - Ne zavarjatok, néhány órát aludnom kell, aztán rögtön megyek vissza az Intézetbe.

- De mi lesz a gyerekekkel?

- Beszélj a szüleimmel, Éva. Hívd fel őket!

- Szia, öregfiú! - rikkantotta nagyapó a videotelefon képernyőjén, éppen akkor, mikor apáék befejezték a vacsorát. - Fáradtnak látszol, túl sokat idegeskedsz vagy mi?

- Apuka, anyuka, de jó hogy hívtok! - üdvözölte apa az öregeket.

- Hát Éva hol van? - érdeklődött a nagymama. - És a gyerekek?

- Éva éppen a szomszéd szobában esketi meg a gyerekeket arra, hogy ha elengedem őket hozzátok...

- Hurrá - üvöltötte nagyapó, és felugrott. - Végre döntöttél! Téged mindig noszogatni kell, mint egy makacs robotot. Olvastad Lem novelláját a makacs gépről?

- Sajnos, nem.

- Rosszul tetted. Érdekeljen a klasszikus irodalom is, ne csak a saját szűk szakterületed.
- Aleksander - aggódott nagymama -, karikás a szemed. Vigyázz magadra, gyermekem...
- Miféle "gyermekem"? - bosszankodott nagyapó. - Ötven éves vén számár, felnőtt férfi.
- Artúr, ő nekem mindig gyerek marad. A mi kis gyerekün... - Nagymama meghatódott, és az orrát törölgette. Aleksander doktor az égnek emelte karjait.
- Kedveseim, ne haragudjatok rám, de most éjjel-nappal az intézetben kell lennem. Egy lépés választ el egy nagyon fontos pillanattól... Szóval, elküldhetem hozzátok a gyerekeket?
- Nahát! - háborgott nagyapó. - Hallod, még kérdi!
- Hurrá! - üvöltötték a gyerekek berohanva. - Hallotunk ám mindent! Kö-szön-jük! Kö-szön-jük! - kiáltották ütemesen.
- Jól van, csak ne kiabáljatok. Egészen jól hallunk beneteket - nyugtatta meg őket nagyapó.
- Mit gondolsz - kérdezte aztán apától -, kettőnk közül kitől örökölték a hevességet?

MÁSODIK FEJEZET

avagy

Hideg és meleg

Ködös szeptemberi reggel volt 1979-ben. A falevelek lassan sárgultak és hullottak; Muanta Portale y Grazia diktátort pedig egyre jobban kínozták a reuma. A diktátor betegsége miatt különben a környezet is szenvedett. Hol egyik, hol másik segéd tisztje lett kegyvesztett, és huszontöt éves kényszermunkára küldték a Dulce Patria nevű büntetőtáborba. Ezeket az embereket csak a diktátor magas kora és az évek óta várva várt államcsíny reménye éltette. De sajnos, a Véres Muanta nyolcvanhét éve ellenére nem csökkenő energiával uralkodott, és görcsösen ragaszkodott a hatalomhoz. A zsarnok akarata volt az államban a legszentebb törvény, és ezen semmi sem változtatott, kivéve Muanta fájdalmas reumarohamait - ilyenkor a diktátor még kegyetlenebb és bosszúállóbb volt, mint máskor.
- Gonzales, te ördögfi! - reccsent Muanta egyetlen segéd tisztjére, aki kiállta a zsarnok minden eddigi reumarohamát. - Azok a semmirekellők befejezik végre a pizmogást?

- Természetesen, excellenciás uram. Diaz rektor kér ma audienciát. Azt hiszem, éppen megérkezett. Bocsánat... Gonzales leszaladt néhány lépcsőfordulónyi - a lépcsőt fegyveres katonák őrizték -, aztán bevezette Diaz rektort a vezér szobájába.

Diaz rektor igazán jóvágású férfi volt, magas, barna bőrű, kicsit öszülő, kék szemű. Nyugodtan reklámozhatott volna öltönyöket, fogpasztát vagy külföldi kirándulásokat. Ezenfelül több nyelven beszélt, és egyike volt a világ élenjáró biofizikusainak. Mindezek az erények nem akadályozták meg Diazt abban, hogy kivételes gazember és jellemtelen fráter legyen.

- Diaz, te csirkefogó! - morogta a diktátor. - A haza vár rád. Az ördögbe is, mikor szerelitek már fel azokat a kilövőket?

- A kilövők készen állnak, excellenciás uram, már csak a robbanófejeket tesszük fel. Csodálatos fegyver ez, excellenciás uram. Igazán remek. Minden más országot megelőztünk ötven-hatvan évvel. Semmi sem állhat a diadal

útjába. Ön lesz a világ ura...

- Ugyan, nem rólam van szó - mondta a vezér szerénykedve. - Drága hazánk a fontos. Az ő becsületét és jövőjét tartom szem előtt; én csak egy öreg, fáradt ember vagyok. Jól álcáztátok a bunkereket?

- Egyenesen zseniálisan - jelentette Diaz. - Asteria tábornok kitűnő lépcsőket vágatott a hegy belsejébe, lövedékeinket pedig a tenger fenekéről fogjuk kilőni.

- Rendben van, Diaz, mikor szemlélhetem meg a művet?

- Holnapután, excellenciás uram.

- Gonzales, diplomáciai jegyzéket intézünk minden országhoz...

- Igenis, excellenciás uram.

- Ezredes, saját maga írja meg a szöveget. És szigorúan titkos, értette?

- Igenis.

- Gonzales, maga ostoba, mint egy pár csizma, és soha életében nem fog önállóan megírni semmiféle jegyzéket, akkor meg minek mondja: "igenis"? Engedélyezem, hogy agyonlövesse azt, akivel megíratja a jegyzéket.

- Köszönöm, excellenciás uram.

- Diaz, maga semmit sem hallott.

- Természetesen, excellenciás uram.

- Santa Madonna!!! - üvöltötte hirtelen a Véres Muanta. - Hogy szagat...! Hívd gyorsan az orvost. No, gyorsan, orvost!

És Gonzales ezredes felé vágott egy kis szobrot; a Szabadság jelképét. A Szabadságnak már régóta le volt törve az orra és mindkét keze, de a diktátor nem engedte, hogy elvigyék az asztaláról. A szobor nagyon kézre álló volt. Janek és Ela édesanyja olyan laboratóriumban dolgozott, ahol az élelmiszerek minőségét és fogyaszthatóságát vizsgálták. Mivel minden ízanyagot vegyi úton állítottak elő, nagy figyelmet kellett fordítani arra, hogy például egy új, pikáns fűszerben folyadékfogyasztáskor ne hogy a fogyasztók számára káros anyagok keletkezzenek. Mama és kolléganői ezért minden ételt bonyolult kínzásoknak vetettek alá, így nyomára juthattak minden káros összetevőnek. Flóra néni a szomszédos osztályon dolgozott, és a két nő időnként átnézett egymáshoz. Pontosabban - Flóra néni nézett át a mamához.

- No és mi van azzal a megbolondult masinával, drágám? Ártalmatlanná tettétek-e, mert tudod, az ilyen dolgokkal nem lehet tréfálni. Hallottam egy esetről, mikor a robot egy kislányt...

- Hagyd abba, Flóra. Janek heccből valamilyen mulatságos programot állított be.

- Ez mulatságos volt? Hiszen meg is halhattam volna a rémülettől... Jé, milyen étvágygerjesztő sütemények, ez is vizsgálati anyag? Most már vissza kell mennem, mi most virslit vizsgálunk, egész virslihegyeket, hányingere támad az embernek a látványtól is, állítólag volt valami baleset, és ezt akarják kideríteni, szóval, ha édességet látok, úgy beleharapnék...

- Flóra, kérlek - mondta mama, de már késő volt. Flóra néni javában falatozott a süteményekből, és tovább beszélt:

- Hm... Remek! Minek ezt vizsgálni? A szájpadráson érzem, hogy kifogástalan... az illata, az íze, a sütése. Én mondom neked, az a legjobb módszer, ha az ember maga kóstolja meg. Különben is meg vagyok róla győződve, hogy... - Flóra néni arca fokozatosan elváltozott,

mozdulatlan lett, és nagyon nyugodt hangon kijelentette:

- Nem is tudom, miről...

Ez a hihetetlen változás megijesztette a mamát.

- Flóra! - kiáltotta, és megrázta - Flóra!

- Igen, tessék? - felelte lassan a néni.

- Jól vagy?

- Jóóóól... Alighanem...

- Mi bajod van?

- Nekem? Semmi...

- Akkor miért hallgatsz?

- Mert úgy...

- Mit úgy?

- Miért...

- Mit miért?

- Nem tudom...

- Fel tudsz állni?

- Igen.

- Akkor állj fel!

A néni engedelmesen felállt. Mama még sohasem látta őt ilyen állapotban.

- Miért hallgatsz?

- Én?

- Igen, te!

- Mert... minek...

- Mit minek?

- Minek beszélni...

Ezzel betelt a pohár. Flóra néni nem akar beszélni!

- Üldögélj még egy darabig, drágám, rögtön visszajövök.

Flóra engedelmesen leült. Mama egy perccel később az üzemi orvossal jött vissza.

- Itt van, doktor úr. Üldögéltünk, beszélgettünk. Flóra egy süteményt kezdett rágcsálni, és hirtelen történt vele valami... - A mama tanácstalanul mutatott a széken mozdulatlanul ülő Flórára.

- Lélegezzen mélyeket - mondta az orvos.

A néni akkorákat fújtatott, mintha éppen egy tavat úszott volna át.

- Most tartsa vissza.

A néni visszatartotta a lélegzetét.

- Nos, minden jel arra mutat... Lélegezzen már! -

kiáltotta az orvos, mert a páciens - bár lassan zöldülni kezdett - továbbra sem lélegzett. - Valami komoly dolognak látszik. Bevisszük egy klinikára.

Flóra néni bánatosan bólogatott.

- A süteményt pedig azonnal el kell zárni. Alapos vizsgálatnak kell alávetni őket. Gyanítom, hogy valamilyen pszichotróp anyagot tartalmaz. Megdöbbenő eset. Szállítottak már belőle a fogyasztóknak? Ha nem, sok bajtól szabadulnánk meg. Értesítse a főnökét, asszonyom.

Mama engedelmesen elszaladt értesíteni az üzemvezetőt.

Visszajövet még látta, amint Flóra nénit az ápolók gyégeden a kijárat felé vezetik.

"Pedig már én is majdnem megkóstoltam azt a süteményt - gondolta Éva asszony. - Döbbenetes história!

Pedig érzem, hogy ez még csak a kezdete a botránynak.

Szegény Flóra, a torkossága áldozata lett. Kár, hogy éppen vele történt meg."

Mama persze nem tudhatta, hogy Flóra néni esete nélkül a botrány talán sokkal tragikusabban végződhetett volna.

Ez a hét meglepően lassan múlt. Flóra néni esete komolynak bizonyult, ezt mutatta az a tény is, hogy csak öt

nap elteltével engedték ki a kórházból.

A kórházi látogatás után a mama beszámolt apának.

- Az akaraterő eltűnését okozó, bonyolult szert találtak.

Az adag állítólag olyan erős volt, hogy nyolc személynek is elég lett volna. Csoda, hogy Flóra ott helyben nem esett össze, hogy volt még ereje ülni, beszélni. Kivételes ellenállóképességről tett tanúságot. Most a laboratóriumban vizsgáljuk az összes süteményt, de közülük csak néhányban volt ilyen anyag. Felállítottak egy elméletet, mely szerint egy nem kiszűrhető vegyiannyalaggal állunk szemben, mely kis mennyiségben található az óceánban és lerakódik a moszatokban. Azonnal több kutatócsoportot küldtek ki, ezek próbálják megállapítani a mérge eredetét. Tisztában vagy velem, milyen veszélyt jelent ez az egész világ számára?

- Ami engem illet, lemondhatok a süteményekről - mondta Aleksander doktor könnyedén.

- Tréfálsz - fortyant fel a mama. - Egy kiszűrhetetlen anyag, amely megbénítja az akaratot - éhhalált okozhat. Tulajdonképpen már le kellett volna állítani az egész moszattermelést, míg nem tudjuk meg biztosan, hogy a mérget kiválaszthatjuk-e az ételekből.

Apa nagyot füttyentett.

- Az áldóját - mondta. Csak most jutott eszébe, hogy az emberiség táplálékának körülbelül hetven százaléka moszatokból készül. Hát ez tényleg...

- Villámsebessen építenek majd új szűrőállomásokat - vigasztalta mamát. - Efelől teljesen nyugodt lehetsz.

- Egyelőre nem építettek, és nagyon komoly problémák vannak. De ne feledd, hogy ez szigorúan titkos - tette hozzá a mama.

- Emlékszel, milyen felesleges pánik volt egyszer, amikor elterjedt a pletyka, hogy a cellulóz gyorsítja az öregedést?

- Nem csoda, az emberek minél tovább szeretnének élni. Meg kell mondanom, hogy sokért nem adnám, ha életemhez csatolhatnám a harmadik vagy negyedik száz évet is...

- Az esélyek napról napra nőnek. Ezernyi intézet foglalkozik ezzel. És mi van a te pácienseddél?

- Ez ám csak a szenzáció, hallgasd csak!

Andrzej Torlewski kriogénikus mérnök soha nem merészt volna ilyesmit tenni, ha barátai nem beszélnek rá. A legmagasabb szervek engedélyére is szükség volt, de a barátai azt is elintézték. Milyen kegyetlen és álnok sors fosztotta meg Andrzejt mindattól, ami számára a legdrágább volt!

Felesége 1968-ban, tragikusan és értelmetlenül egy nagy teherautó kerekei alatt vesztette életét. Az ostoba, részeg sofőr egyetlen figyelmetlen mozdulattal elpusztította Torlewski boldogságát. Andrzej magára maradt hároméves fiával, Marekkal.

Nehéz volt felnevelni a csupa tűz, egyre újabb ötletektől fűtött fiút! Mennyit kínlódott, hogy Marek mindig tisztességesen öltözzön, hogy rendesen egyen, elkészítse a lelkjét, ne legyen melege, ne fázzon meg. A felesége iránti szeretetét most teljes egészében fiára árasztotta; az anyja szemét, haját viselő rosszcsont Marekra. Sajnos ráadásul a fiú egészségével sem volt minden rendben.

Mikor Marek 1974-ben első ízben került be egy klinikára, az orvosok nem titkolták a mérnök előtt, hogy aggód-nak fia életéért. Andrzej Torlewski erre olyan érzékeny és

óvatos lett, amennyire csak képes volt.

- Marek - kérte -, ma ne focizzál megint, tudod, a szíved...

- De apa, én igazán remekül érzem magamat, egyáltalán nincs semmi bajom. Csak rád ijesztettek, apa. Zieba doktor nagyon tud ijesztgetni.

- Lehet, de akkor is, kíméld magad, nagyon kérlek.

- Jól van, apus, csak egy kicsit, csak egy kicsit még...

Marek nem volt rossz gyerek. A klinikákon töltött idő alatt megtanulta tisztelni az emberi szenvedést, és tudta, hogy apja szenved.

Közben meg volt győződve arról, hogy apus feleslegesen szenved, mert ő, Marek egészséges, mint a makk, azok a szívzavarok pedig egyáltalán nem olyan vészesek.

Marek nagyon szeretett volna híres focista lenni. Egyelőre a szíve miatt általában kapusként játszott, viszont ő volt a fő szervezője a csodálatos 76-os Fekete Villám nevű grundfocicsapatnak, amely az 1978-as bajnokságon majdnem legyőzte magát a Hurrikán csapatát is! Pedig köztudott, hogy a Hurrikánban öt vagy hat túlkoros is játszott. Andrzej Torlewski mérnök fiával együtt élte át annak sikereit és kudarcait. Legjobb tudása szerint gondoskodott Marekről, de csodát ő sem tehetett, az orvostudomány eredményeit nem tolhatta előre ötven évvel...

Kétségbeesetten hallgatta barátját, Zieba doktort:

- Ha Chopin élne, egyetlen év alatt meggyógyítanánk, Slowackit is! Mindketten tovább alkothatnának, de még mennyire! Az egyik szerezne még vagy félszáz mazurkát, polonézt, etűdöt, a másik vagy tíz drámát írna... Igen, barátom, versenyt futunk az idővel... Kár azokért a remek emberekért, igazán nagy kár.

A mérnök tudta, hogy az orvostudomány állandóan versenyt fut az idővel, és remegett, hogy Marek esetében még időben célba érjen...

Aleksander Zborowski doktor türelmetlenül tépte fel az imént kapott borítékot, és kézbe vette a legfelül heverő lapot. Egy pillanatig csodálkozva nézte, milyen anyagból is készült: papírból! Fiatal korában látott még itt-ott könyveket, néhány gyűjtő ezekkel díszítette lakását; de már tanulmányi éveiben is csak lézervetítőket használtak. A vetítőbe vékony lemezkét kell betenni, a szöveget pedig falra vetítik. A találmány révén mindenkinek lehet otthon akkora könyvtára, ami régebben három hatalmas raktárépületet foglalt volna el.

A doktor meglepetten olvasta:

Tisztelt Ismeretlen Kolléga!

Bocsásd meg, hogy egyenesen Hozzád fordulok, nem Tudományos Tanácshoz vagy a kutatócsoporthoz. De tapasztalataim alapján tudom, hogy mindig van egyvalaki, alapjában véve egyetlen olyan személy, aki a kísérlet egészségéért felelős, valaki, aki kockáztat, és leginkább tisztában van a kockázat mértékével.

A dolgot különféle okokból mertem megtenni. Nem tudnám megmondani, mennyi volt ebből a remény, az önzés, mennyi a tudásba és haladásba vetett hitem. Azért is - vagy talán mindenekelőtt éppen ezért - tettem, mert gyermekemet nem lehet másképpen megmenteni. Már régóta készültem erre. Idejében figyelmeztettek és felkészítettek, mégis most - két héttel azután, hogy Marek... Nem, nem akarom leírni azt a szót, mely most a papírra kínálkozik, mert hiszek abban, hogy van esély a felébresztésére. Ha pedig fel fog ébredni, akkor most csak elaludt... Ugye?

Kollégám, aki ott messze vagy, mégis oly közel, megteszel mindent, amire csak képes vagy, biztos vagyok benne, hogy megteszed!

Ha magam tehetném, ha felébreszthetném Mareket tíztizenöt év múlva, és azt mondhatnám neki: "Fiam, apád nem hagyta, hogy elveszél!" De nagyon valószínű, hogy én nem érem meg már azt a percet.

Mégis hiszem, hogy előrehaladunk, és eljön az a nap, mikor Te, Ismeretlen Kollégám, sikeresen befejezed kísérletemet.

Kérlek, ne feledd, hogy ez a tizennégy éves fiú még gyermek, hogy nem is tudott a tervemről, és egyáltalán nincs felkészítve arra a helyzetre, amelybe most kerül. A kísérlet sikere és gyermekem sorsa érdekében ebbe a dossziéba tettem minden adatot, amit csak össze tudtam szedni, minden információt az alkalmazott technikáról és a betegségről, amely erre a megoldásra kényszerített bennünket. Bele tettem néhány, fiamnak írott levelet is, ezek remélhetőleg tartják majd benne a lelket, mikor már megérti, milyen rendkívüli utazást tett.

Mindezt azzal a bizonyossággal írom, amit csak ez a görcsös remény adhat. Talán még azt is tudom, mit fog szólni Marek, ha felébred (vedd elő akkor a 8-as számú mellékletet).

Kedves Kollégám, bocsásd meg e személyes hangot, de mint kriogénikus mérnök és mint Marek apja, talán írhatok hozzád ily módon. Talán soha senki nem kívánt még sikert senkinek ilyen forrón, mint én most Neked.

Andrzej Torlewski

Csillogó, fekete autó torpant meg a vörös-sárga csíkos sorompó előtt. A motorkerékpáros kísérők csapata elkanyarodott és visszahajtott a városba, a diktátor autója - akár egy hatalmas ganaj túró bogár - bemászott a szögesdróttal, sáncokkal és betonbunkerek kupoláival körülvett területre.

A hatalmas gyakorlóteret olyan védelmi berendezésekkel vették körül, hogy oda senki se hatolhatott be öt-tíz méternél mélyebben anélkül, hogy géppuskasorozat ne tértette volna le, ne tépték volna szét aknák vagy dühödt farkaskutyák.

Muanta Portale y Grazia a gyakorlóteret kedvelt sétaútjának tartotta, amit viszont nem lehet elmondani a Dulce Patria kényszermunkatáborról. Azt is hasonló szigorúsággal őrizték, de a diktátor valahogy nem volt rá kíváncsi. A hegyek közt lévő gyakorlóteret három oldalról a tenger övezte, és alakja tőrre emlékeztetett. Sok éve ez volt a neve is: "Tőr-félsziget", "Hegyi Tőr", mostanában pedig egyszerűen "Muanta Tőre".

Alig három század katona állomásozott itt, de ezek Muanta legbátrabb, leghűbb emberei voltak; annyi bűnt követtek el a haza ellen, hogy aljasságuk volt hűségük biztosítója. Ezek az emberek pontosan tudták, hogy a feldühödött nép legszívesebben mindnyájukat vízbe fojtaná vagy agyonlövetné, legjobb esetben pedig hosszan tartó "szabadságra" küldené őket a Dulce Patria tábor kőbányáiba.

Ezért is éberem és teljes önfeláldozással ügyeltek, nehogy bármilyen változás következék be, és rettegtek arra a gondolatra, hogy vezérük egyszer meg is halhat.

Michelangelo Asteria tábornok - korhelyt kicsapongó és kegyetlen, állandóan kicsit részeg fickó, aki mindig undorítóan izzadt, és selyemkendővel törölgette kövér nyakát - Diaz rektor és Gonzales segédtiszt mellett a diktátor leg-

bizalmasabb embereihez tartozott.

A három úriember között mégis volt bizonyos különbség, Gonzales félt Muantától, és tudta, törékeny karrierja csupán a talpnyaláson és engedelmisségen alapul. Diaz bárkit szolgálhatott, és elegáns nemtörődomséggel szolgálta azt, aki a legjobban megfizette. Michelangelo tábornok viszont istenítette, tisztelte, imádta és csodálta vezérét. A tábornok ostoba volt, és azt hitte, hogy a határozottság és az erő a legfontosabb. Beosztottaival szemben igyekezett annyira kemény és erős lenni, ahogy csak tudott, viszont főnökét bálványként imádta azért, mert ő utolérhetetlen példának látszott e két erény terén.

Asteria hát büszkén, szálegyenesen állt a huszonhatodik bunker előtt, és várt, míg az előkelő vendég Gonzales segítségével kikászálódik az autóból.

- Gonzales, te kretén, eltöröd a lábamat... Üdv, öreg harcos, üdv. Pihenj. Tudod-e, Michelangelo, hogy ez a fajankó hamarosan elpusztítja az összes írónkat és költőnket? Asteria tábornok zavartan vigyorgott, nem tudta, mit feleljen.

- Igen, igen. Folyton ráparancsolok, írjon valamit, tudod, afféle diplomáciai jegyzékeket, beszédeket és efféle ostobaságokat. Neki persze ehhez szakemberek kellene, de nem képes nekik pontosan elmagyarázni, miről is van szó, hát hülyeségeket írnak. Erre én jól leszidom Gonzalest, ő meg bezáratja az írókat. Az ilyesmi nagyon politikussá teszi a művészeket. Remekül tudják, mi az, ami be van tiltva. A kőbányákban szekciókban dolgoznak: van prózai, költői és kritikusi szakosztály. És még a szemünkre vetik, hogy nem törődünk a kultúrával... Kapnak ellátást, lakást, sétálhatnak a friss levegőn. Gonzales nemrégiben bekaszliszta koszorús költőnket, és iszonyú handabanda lett a dologból. Mellesleg micsoda költő az, aki egy rendes beszédet sem tud lekörmölni? Ezek mind csak egy dolgot tudnak írni: kérvényeket, hogy engedélyezzük külföldre távozásukat. Ezt a kretén Gonzalest ki kellett neveznem a kulturális ügyek teljhatalmú megbízottjának, mert a művész urak tiltakoztak, hogy a hadsereg jogtalanul avatkozik bele a munkájukba. Én mondom neked, Michelangelo, csupa gond, csak gond... És nálad mi újság? Hogy megy a munka?

- Diaz rektor igen jól dolgozik. Már csak az utolsó próbák vannak hátra, és készen leszünk.

- Rendben van, barátom, vezess.

Pneumatikus lifttel ereszkedtek le a legalsó, tizenkettedik szintre. Michelangelo Asteria tábornok foglyokból és katonákból álló csapata ilyen mélyre ásott le. Elérték a földalatti tó szintjét is; ennek felszínén most egy kisebb harci tengeralattjáró himbálózott.

Diaz rektor és segítője, Onetti hadnagy csónakban várta Muantát. A vezér és kísérete a csónakon jutott fel a hajóra. Muanta magabiztosan lépkedett le a keskeny fémlétrán a hajó belsejébe. A tengeralattjáró lemerült. Onetti hadnagy gyorsan rátalált a víz alatti útra...

Félórával később a diktátor és kisszámú kísérete egy másik sziklabarlangban találta magát, ezt már csak tengeralatti úton lehetett megközelíteni.

Hatvankét, rakétakilövőhöz hasonló szerkezet állt a mesterséges sziklapárkányon.

- A külsejük inkább húsdarálóra emlékeztet, nem pedig a huszadik század legszörnyűbb fegyverére - jegyezte meg Muanta nyugodtan. - No, fiúk, ha a számítások be-

válnak, néhány nap múlva rendet csinálunk ezen a jó öreg bolygón! Rektorkám, biztos benne, hogy a robbanófejek oda jutnak, ahová szánjuk őket?

- Efelől nincs kétség; excellenciás uram.

- Hát akkor rendben van. Pedig hogy ijesztgettek bennünket azokkal a nukleáris fegyverekkel...

- Ferenc, csomagold be, légy szíves még a ringójáték karikáit is - kérte Ela. - És a festékesdobozomat is! Ferenc engedelmesen tovagördült, Ela pedig azt kezdte magyarázni öccsének, hogyan lehet becsapni a Fejkopogtatót.

- Egyszer azt kérdezte tőlem Fejkopogtató, ki volt Asnyk. Azt tudtam, hogy valami költő, de semmi többet. No, gondoltam magamban - minden hibás információért mí-nuszt kapok, de minden jóért pluszt, hát elkezdtem: "Nem ő írta a Mazeppát, mert azt Slowacki írta; nem ő írta az Ősöket, mert azt Mickiewicz, nem írta a Bosszút, mert annak meg Fredro a szerzője" - és így felelgettem neki jó ideig! És sikerült! Kicsit csikorgott, de nagyon jó jegyet adott.

- Hazudsz! - felelte az öccse. - A Fejkopogtatónak van visszacsatolása, és pontosan tudja, melyik válasz vonatkozik a témára.

- Márpedig elhiheted, hogy ezerszer kaptam nála kitűnőt. Kitűnőt...!

- Ezerszer...! Hiszen hetente csak kétszer van órátk a Fejkopogtatóval, vagyis a tanév alatt körülbelül száz alkalommal tudnád csak becsapni. De persze egyetlenegy-szer sem sikerült.

A Fejkopogtató a lengyel irodalmat tanító hatalmas gép volt, a humán tárgyakat kedvelők réme. Akit csak egy kicsit is érdekelt az irodalomtörténet, előbb vagy utóbb szembekerült a döbbenetes készülékkel, amely azonfelül, hogy mindent tudott, még ravasz keresztkérdéseket is képes volt feltenni.

- A tanárnőnk összpontszáma nála öt- és hatezer között van, de állítólag akadnak olyanok, akik eljutnak nála húsz-ezerig is.

Viszont mesélik: vannak igazi írók, akik bizony felsültek nála.

- Nyilván, hiszen a tehetség nem kizárólag műveltség dolga. Van, aki rengeteget tud, mégsem képes semmi újat alkotni.

- Nocsak, nocsak - mondta apjuk belépve a lakásba. - Mily kedves családi idill! Az öcsike és nővérkéje üldögélnek és csevegnek. Nem verekednek, nem dobálóznak törékeny tárgyakkal, nem nevezik egymást hazugnak és egyáltalán úgy fest, mintha kicsit kedvelnék egymást. Hát ez meglepő!

- Szia, apu! Készen állunk az útra - jelentette Janek.

- Tudom, gyerekek, már három napja tudom, hogy készen vagytok.

- No ugye! Mégis folyton elhalasztod az indulást.

Mondd meg már végre, mi történt. A mama is meg te is olyan titokzatosan viselkedtek.

- Ne haragudjatok, hogy változtatnom kellett a tervem. Néhány nap múlva indultok. Ez több dologtól függ, amikről egyelőre nem akarok beszélni. Várjatok türelemmel, és meglepetésben lesz részetek.

- Imádom a meglepetéseket - válaszolta Ela.

HARMADIK FEJEZET

avagy

Sütemény, jelmezbál és forradalom

Szeme előtt lassan ritkult a köd. A nagy kék és zöld foltok lassan aranyos, majd narancsszínű árnyalatra váltottak. A fény egyre erősebben szivárgott be szemhéja alá, a fej-fájás átadta a helyét a vágynak: felkelni, járni, minél gyorsabban lejutni erről az asztalról, melyen legalább két órája feküdt!

- Pislog - hallott a fiú egy ismeretlen hangot. - Pislog!

"Más is pislogna a helyemben!" - gondolta.

Lassan visszaemlékezett az eseményekre. A szívében valami kalimpálni kezdett, és Zieba doktor azt kiabálta:

- Vigyék azonnal a műtőbe! Azonnal! És ő, Marek persze még kérte a nővért, feleljen neki, de már nem volt idő, és köd ereszkedett a szemére... "Úgy látszik, működik az új szívbillentyű - állapította meg. Zieba doktor zseniális se-bész, persze hogy sikerült a műtét." De mennyi ember van itt! Hol lehet Irena nővér?... Igaz, nem szereti, ha nővérnek szólítják...

- Irena néni - mondta gyenge hangon -, Irena néni...

Irena asszony, a docens, elsápadt.

- Hallották? Valamilyen Irenát szólít - suttozta.

- Hát akkor feleljen neki - mondta Zborowski.

- Tessék.

- Irena néni, mi az eredmény?

- Csak nyugodtan, Marek, nyugodtan. A műtét sikerült.

Feküdj nyugodtan.

- Nem a műtét eredményét kérdezem, hanem... amiről egy órával ezelőtt... de... mégsem magát kérdeztem...

Zieba doktor tudni fogja.

- Segíthetek valamiben? - kérdezte Zborowski doktor, és a műtőasztal fölé hajolt.

- A varsói Legia-chorzówi Ruch meccs eredményét kérdezem. Délután játszottak...

Zborowski doktor hátrább lépett, kivette a dossziéból a 8-as számú mellékletet. Egy megsárgult újságlap volt 1979. szeptember 9-i dátummal; a mérnök jól láthatóan bekere-
tezett egy cikket: "Kettő nulla a Ruch javára".

- Tudtam! - mormolta Marek. - A fajankók...!

És elaludt.

A Nemzetek Nagytanácsa 2059. június 3-án pénteken este ült össze, hogy megtárgyalja a lengyel küldött jelentését. Talán mulatságosnak tűnik, de az egész gyülekezetet mindenekelőtt Flóra néni közérzete érdekelte.

- Az ön véleménye szerint tehát az anyag, mely a táplálékba került, visszafordíthatatlan változásokat idéz elő a szervezetben? - kérdezte az ülésnök, a vietnami Bingham.

- Így van, elnök úr!

- Ugyanakkor nem szűrhető ki?

- Egyelőre nem, elnök úr.

- Nos, mi a javaslata?

- A következtetéseket a tisztelt tanács vonja le.

Ekkor Günther Mailer, a pszichológia professzora kért szót.

- A beteget alapos vizsgálatnak vetettük alá. Van bizonyos esély arra, hogy egészségét visszanyerje társadalmilag természetes, regenerációs módon. Úgy nevezném ezt, külső segítséggel, rekonstrukcióval. De ez nehéz feladat...

- Kérem, professzor úr, ha lehet, kicsit konkrétabban.

- Az anyag úgy hat a személyiségre, mint egy kés, két-tévág két rendszert: az irányító és az irányított rendszert.

Az illetőnek nincs már saját irányítása, saját akarata, viszont kívülről irányítható. Bármely kívülről érkező utasítást helyesnek, érvényesnek és kötelezőnek ismer el.

Ezt mellesleg példával is illusztrálhatjuk.

Egy apró holovíziós adót hoztak az ülésterembe; az elnökség és a tanácssterem között feltűnt Flóra néni. Egy láthatatlan személy parancsokat adott neki:

- Maga most fázik - mondja a hang.

A néni vacogni kezdett, és összedörzsölte kékülő kezeit.

- Most meg melege van.

A néni izzadt.

- Szereti a komoly zenét! Schubertet és Sztravinszkijt.

- Éljen Schubert! Éljen Sztravinszkij! Éljen Schubert!

Éljen Sztravinszkij! - kiabálta a néni ütemesen, arcán lelkesedés és ujjongó öröm.

- Gyűlöli ezt a zenét. Gyűlöli! - parancsolta a hang.

- Vesszen Schubert! Vesszen Sztravinszkij! Le velük!

- kiabálta Flóra néni szenvedélyesen. És így reagált minden esetben. Megtette, amire utasították, szeretett és gyűlölt, egyetértett minden véleménnyel.

- Van rá esély, hogy ha már rekonstruáltuk a beteg összes korábbi nézetét - folytatta Mailer professzor -, ezeket egy paranccsal újra rögzíthetnénk a betegben, és ilj módon régi személyiségét legalább részben visszanyerné. Arra készítenék a sebet, hogy ugyanazon a helyen hegedjen be.

- Ijesztő jelenség - mondta az elnök, és ez alkalommal az összes delegátus véleményét fejezte ki. - Milyen méreteket öltött ez a veszély? - fordult a jelenlevő statisztikusokhoz.

A francia, az orosz és a svéd küldöttek egyhangúlag úgyvélték, hogy ha leállítják a moszattermelést, az emberiség fele éhezni kezd; ha nem állítják le, az ehhez hasonló eseteket nagyon szigorú vizsgálatokkal sem lehet majd megelőzni.

Bizony előfordulhatnak majd. Hogy mennyi...?

Évente egy vagy akár több ezer eset is lehetséges, nehéz megmondani. Talán van valamilyen módszer, mellyel azt az anyagot felderíthetik. Ez lenne a legjobb megoldás.

A Nemzetek Tanácsának nem kis horderejű döntést kellett hoznia. Természetesen elrendelték a kutatásokat, de ez olyan volt, mintha tűt kerestek volna a szalmakazalban. És a szűrők? A jelzőberendezések milliárdokba kerültek volna, még a legérzékenyebb készülékek sem fedezhetik fel a minimális mennyiségű anyagot az ezernyi tonna moszatban. Ezért hát egyelőre haboztak, és nem hoztak döntést. Sajnos az esemény híre fénysebességgel terjedt, a süteményfogyasztás pedig rémületesen zuhant. Ez persze teljesen érthetetlen dolog volt, hiszen a mérge éppúgy előfordulhatott más, moszataból készült ételben is - a tény tény maradt: a sütemények elborították a raktárakat, és senki sem mert értük nyúlni, bármennyire étvágygerjesztő volt is a külsejük.

Karol Pacula tanársegéd ügyelt Marek ágyánál, és várta, hogy a fiú felébredjen. Erről azonnal értesítenie kellett főnökét és Irena asszonyt. Pacula tanársegéd nem érezte magát különösen jól. Valami Özönvíz előtti viseletet hordott, lenből készült inget, kék mellényt és ugyanolyan farmernadrágot.

- No, vedd már fel gyorsan - sürgette előzőleg Irena asszony -, ha Marek felébred, nem szabad látnia semmilyen érthetetlen dolgot. Az sokkot okozhatna!

- Hogy a csudába járhattak ilyen ruhákban? - csodálkozott Pacula. - Hiszen ez rettenetes!

- Hát ezt viselték és kész. A középkorban még fém sodronyínget hordtak...

Pacula nem volt biztos benne, nem lenne-e jobb sodronyínget viselni inkább, mint ezt az anyagot, mely egyre vörösebbre dörzsölte a nyakát. És milyen csúf!

- Szegény emberek - sóhajtott. - Hány napig hordták...?

- Nem tudom... egy hétig, kettőig... Az inget biztosan gyakrabban cserélték.

- Én már csak az egynapos ruhák mellett maradok.

- Jól meg is ijesztenéd szegény gyereket! Még kísértetnek nézne azokban a sárga-lila pettyes narancsszínű kötösökben! Hiszen ilyen ruhát csak harminc éve hordunk.

- No igen, erre a jelmezbálra tényleg szükség van. De nem tudtál volna valami kényelmesebbet választani?

- A ruharaktárban ezt kaptam. A ruhakiadó robot azt mondta, hogy ez a legvalószínűbb. Már úgyis elég sok bajom volt a szoba berendezésével!

Pacula tanársegéd szörnyen érezte magát. Szeretett elegánsan öltözni, a kék rongyokat viszont kivételesen rondának látta, nyilvánvalóan öregítették. Hogyan is hordhattak ilyesmit a régiek? No és a cipő! Bőrből volt, és legalább háromcentis a sarka.

Karol Pacula ott ült hát kimerülten, de közben az alvó fiú arcát figyelte. A fiú mellesleg egész normálisan festett, főleg ebben a környezetben.

Nagy, fémből készült ágy, falapos éjjeliszekrény, rajta ősi formájú hőmérő és lámpa, villanykörtével! Sőt! Még a mennyezetről is egy körte lógott le. Mindkettőt - nagy nehézségek árán - egy múzeumból kölcsönözték.

Marek másik oldalára fordult, és álmában mormogott valamit, idegesen megrándult, aztán kinyitotta a szemét, és igen nagyot ásított.

Pacula úr diszkrétan lenyomta a távközlő készüléke gombját, és belesúgta:

- Felébredt!

- Elnézést, hogy ásítottam - mondta Marek. - Legalább száz évig aludtam!

- No, nem egészen - felelte elég ügyetlenül Pacula -, de valahogy úgy...

- Milyen nap van ma?

- Hétfő.

- Akkor nem is volt olyan sok. Két nap... Bocsánat, ön itt az orvos?

- Nem egészen.

Az ajtóban Zborowski doktor és Irena docensnő jelent meg.

- Remekül nézel ki, Marek!

- Azt hiszem, ismerem már a doktor urat...

- A műtét alatt találkoztunk. A meccs eredménye felől kérdeztél.

- Ahá, igen, emlékszem. Ugye maga is elismeri, hogy a fiúk rettenetesen lejáratták magukat?

- Igen... minden bizonnyal. Tudod, őszintén szólva nem érzem, hogy ez olyan fontos lenne.

- De hiszen ez leégés! Világvége! A bajnoki táblázat legaljára zuhannak. Zieba doktor egyetért velem.

- És hogy érzed magadat?

- Remekül. Ehetek már? Nagyon éhesen ébredtem.

- Igen, igen, rögtön kapsz enni.

- Apám tudja, hogy minden rendben van?

- Igen, igen.
- Doktor úr, mondja meg az igazat: apa nagyon aggódott?
- Nagyon. Rettenetesen aggódott, rettenetesen!
- Pedig mondtam, hogy felesleges. Most már minden jól fog menni, ugye?
- Igen, igen. Hosszú élet áll előtted. De még egy kicsit feküdnöd, aludnod, pihenned kell.
- Kaphatok valami olvasnivalót? Újságokat, könyveket?
- Természetesen, természetesen.
- És apa mikor jöhet meglátogatni?
- Egyelőre senki sem jöhet hozzád, ezen az osztályon nincs látogatás.

A gitár húrja úgy pattant el, hogy felsértette ujjait. Mégis ugyanúgy játszott aznap is, akárcsak tegnap vagy tegnapelőtt; mint mindig, mióta a hegyekbe vonultak.

Ha Muanta katonái nyomukat vesztették, tüzet is gújt-hattak, és hallgathatták Raul énekét.

Raul Zermeno pedig úgy énekelt, hogy mindnyájukban tartotta a lelket, a reményt. Az örökké mosolygó, szakállas férfi a nemzet legendája lett. A diktátor bíróságai háromszor ítélték el, de ő mindháromszor megszökött, és embereket gyűjtött maga köré. A tárgyalásokon pedig dalaival válaszolt a bírácoknak.

Raul Zermeno perében zárt ajtók mögött zajlottak a tárgyalások, mégis másnap az emberek már városszerte énekeltek Raul dalait. Nem voltak ezek bonyolult melódiák, a szövegükben sem volt semmi különös, mégis igazán jól csak ő tudta előadni őket. Talán azért, mert nagyon, de nagyon erősen meg volt győződve arról, hogy a harc helyes és szükséges.

Aki a szóra se bátor,
és fél a gondolatától,
hisz a zsarnok nincs soha távol,
az nem menekül, bujkálhat bárhol.
Bujkálhatsz, úgyis hiába már,
bujkálhatsz, a zsarnok megtalál.
Ott él a szívedben, ember,
bejött a félelemmel.

Muanta annyira gyűlölte Rault, hogy nem engedte halálra ítélni. Míg hagyta, hogy éljen, elhitethette magával, hogy csaktmegveti, olyannyira megveti, hogy szinte sajnálja. Ha meggyilkoltatná, már soha többé nem szabadulhatna tőle. Ezzel tisztában volt, ezért megtett minden tőle telhetőt, hogy ellenfelét megtörje és megalázza.

Ám minden szép balladát, minden mítoszt a szabadság iránti vágy hat át; ha pedig az emberek felfedezik a szabadság szépségét és a szépség szabadságát, nehéz őket visszatartani, túl magas árat kell szabni, túl kegyetlen büntetést kilátásba helyezni.

A pokrócokba burkolózott partizánok Rault és dalát hallgatva gyűjtöttek erőt másnapra. Mert nagy vállalkozásra készültek a főváros ellen. Még soha nem voltak ennyien, és nem volt ennyi tapasztalatuk, a nép pedig még soha nem várta őket ennyire. De Muantának hússzor annyi volt a katonája és számtalan tankja, helikoptere és repülőgépe.

Raul tudott erről, és alighanem ezért dúdolt most - szokásától eltérően - egy régi, vidám dalocskát.

Megyek csendesen
hozzád, kedvesem,

vizes kalapban
megyek csendesen.
Fogadj, kedvesem
most már kedvesen,
vizes kalapban
fogadj, kedvesem!

- Vizes kalapban, fogadj szívesen! - harsant fel a ref-
rén több száz vidám torokból; mindenkinek olyan jókedve
lett, hogy a véres Muanta igencsak elcsodálkozott volna,
ha meghallja: milyen jókedvük lehet azoknak is, akik pedig
nem is diktátorok.

Muanta Portale y Grazia miután visszatért a víz alatti ki-
rándulásról, váratlanul megbetegedett. Megtántorodott a
márványlépcsőkre terített vörös szőnyegen, és ha nem lett
volna ott Gonzales, bizony legurult volna kétemeletnyi
magasságból.

Gonzales a régi ébenfa ágyba fektette a diktátort, és or-
vosi konzíliumot hívott össze. Az orvosok egyetértettek
abban, hogy Muanta aligha nyeri vissza eszméletét.
Aztán nagyon meglepődtek: mert mikor a konzíliumot
vezető orvos suttogva tájékoztatta a segédtszert a helyzet
reménytelen voltáról, Muanta kinyitotta a szemét.

- Jól nézünk ki! - nyögte. - Szóval kimondtátok rám
az ítéletet?

A főorvos szemüvege csörrenve esett a padlóra.

- Excellenciás uram! - mormolta. - Csak azt mondtam,
hogy...

- Jól hallottam, mit mondtál. Sok éve hallok mindent,
ami ebben az országban elhangzik, hát még a saját háló-
szobámban! Nincs segítség, igaz?

- A reményt soha nem szabad elveszteni, excellenciás
uram!

- Lárifári! Éppen az ellenkezőjét mondtátok az előbb.

Lehet, hogy félig hulla vagyok, de hülye azért nem. Hívas-
sátok Asteriát, és...; készítsék elő azt a szerkezetet. Tud-
ják, melyiket. Mennyi időm van még? Ne beszélj mellé...

Egy óra, félóra?

A főorvos tanácstalanul széttárta karjait.

- Ti soha nem tudtok semmit. No, lássatok munkához!

De gyorsan!

Michelangelo Asteria villámgyorsan megérkezett. Köny-
nyes szemmel állt a vezér ágya mellé.

- Üdv, öreg! Itt, tanúk előtt átadom neked az állam-
hatalmat. Nincs túl sok időnk. Ígérd meg, hogy amint el-
kezdek döglődni, azonnal betesztek abba a jégszekrénybe.
Mit bámulsz? Már régen kigondoltam a dolgot. Hagyjatok
bennünket magunkra! Gonzales, te maradhatsz.

Az udvaroncok lábujjhegyen elhagyták a hálósobát.

- Michelangelo, az a fegyver a legfontosabb. Vigyázza-
tok, nehogy túl korán vessétek be. Átkozott halál! Hogy
nem tudott még várni! Próbáljátok jól lejátszani a dol-
got... Az a hűtőszekrény remek ötlet. Így talán nem lesz
vége! Talán visszajövök, és ellenőrizlek majd benneteket.
Ne feledjétek, ellen... őrizni... foglalak... bennete...

Elhallgatott, és a fájdalomtól hirtelen kiegyenesedett.

- Doktor, gyorsan! - kiáltotta Asteria.

Az orvos beszaladt, és elkapta a haldokló kezét.

- Máris kezdjünk hozzá! - mondta.

Asteria állt egy pillanatig, magán érezte az összes jelen-
lévő pillantását. Aztán kövér nyakát meghajtva intett: en-
gedélyezem.

- Tanársegéd úr, ennek a szobának miért nincs ablaka?

- Higiéniai okokból. Viszont tökéletes a klímaberendezés. Felolvashatok neked egy könyvből?
- És ha én magam olvasnám el?
- Jobb, ha én, mert egyet-mást szeretnék megmagyarázni.
- Tessék.
- Az emberiség 2059-ben valószínűleg óriási házvárosokban fog élni, ezekben villámgyors liftek járnak majd. Lesznek könnyű, repülő aviokopterek is, melyek megkönnyítik a helyváltoztatást.
- Klassz lesz. Csak nem biztos, hogy így lesz. A Technika című újságban olvastam: egy francia kétszáz évvel ezelőtt megjósolta, hogy 1960-ban Párizsban már annyi lófogat lesz, hogy egész Franciaországban elfogy a zab. És mindezt nagyon pontos számításokkal igazolta...
- De holovízió biztosan lesz.
- Az talán igen.
- Nem szeretnél eljutni abba a jövőbe?
- Örökre nem, de egy kis időre...
- És ha nem lenne más választásod? Ha ott kellene maradnod?

Marek megvakarta a fejét.

- Tanársegéd úr, ismerje be: attól tartanak, hogy még egy műtétre lesz szükség?
- Ugyan, dehogya, hogy jut eszedbe ilyesmi?
- Szóval nem? De maga itt ül, és egész idő alatt csak azon igyekszik, hogy elterelje a figyelmemet a jelenről. Egy szóval sem említette, mi történik a világban. Csak a jövő, a jövő! Még rádió sincs ebben a szobában.
- Nézd, Marek, a dolog úgy áll, hogy... A műtéttel kapcsolatban az életed ezután egy kicsit megváltozik.
- Nem fogok tudni járni?
- Nem, nem erről van szó! Jobban fogsz mozogni, mint a műtét előtt. Egészséges leszel, mint a makk, efelől biztosíthatlak.
- Akkor hát mi változik?
- Más lesz az életed. Egészen más, mint eddig.

Marek elkomolyodott.

- Valami... valami baja esett apának?
- Nehéz ezt elmagyarázni. Nagyon bonyolult történet. A fiú elkapta a tanársegéd kezét.
- Él...? Feleljen, kérem, él?
- Nyugodj meg! Ez nehezebb, mint gondolod. Nagyon nehéz megmagyarázni. Hát...

Marek a párnába temette a fejét, és elsírta magát. Pacula tanársegédnek túl őszinte arca volt ahhoz, hogy hazudjon. A fiú megértette: elvesztette az édesapját.

"Drága Marek!

Édes fiam! Ha elolvasod ezt a levelet, az azt jelenti, hogy sikerült!!! Igen, fiam, mindkettőnknek sikerült. Hatalmas sikert arattunk. De most bátornak kell lenned! Képzeld bele magadat az én helyzetembe, és megérted - nem volt más kiút. A tudomány tehetetlen volt, én pedig meg akartalak menteni. Mikor elolvasod ezt a levelet, ötven vagy talán hetven év telt el attól a perctől kezdve, mikor elváltam tőled. A világ már másmilyen, és én már nem vagyok ezen a világon. És biztosan nincs már ott senki az ismerőseid és barátaid közül sem. Számodra megállt az idő, hogy most mindent újra kezdhesél. Biztos vagyok benne, hogy azok, akik téged életre keltettek, gondoskodni fognak rólad, tanácsaikra és segítségükre számíthatsz.

De egyet ne feleddj el! Olyannak kell őket elfogadnod, amilyenek. Ha nem akarsz szégyent hozni ránk, a huszadik század embereire, ne csodálkozz az ő szokásaikon, tanulj tőlük a lehető legtöbbet, mert nyilván bölcsebbek nálunk. Fiam, légy derék ember! Nem szabad sírnod, kétségbeesned. Rendkívül izgalmas kaland vár rád. Meg kell ismerned, és meg kell értened ezt az új, furcsa valóságot. Hozzá kell szoknod.

Azt hiszem, ők csak nagyon rövid ideig lesznek számodra idegenek. Például az, aki neked átadta a leveleimet, biztosan barátunk, a kollégám. Jóindulatú, bátor ember. Milyen sok munkájába kerülhetett, hogy téged visszatérítsen az életbe! Te persze biztosan nem is mondtál neki köszönetet. Ezzel kezd az új életedet. Utána majd elrendeződnek a dolgok, meglátod! Emlékszel, mikor egy hónappal ezelőtt megbeszéltük a Bonita csapatával játszott meccseseteket, arra fordult a szó, ami régóta izgatott mindkettőnket. Hogy hol vannak az emberi lehetőségek határai? Most lesz alkalmad rá, Marek, hogy megtudjad: a száz métert már tényleg kilenc másodperc alatt futják-e, és elérték-e a távolugrásban a tizenegy métert? No és a bajnokságok összes eredményét megismered sok évtizedre előre! Vesd bele magadat ebbe a kalandba úgy, mint annak idején, mikor vándortáborba mentél. Az elején még kérted, hogy vigyelek haza, utána meg semmi pénzért nem akartad otthagyni... Kezdetben légy bátor - utána egyre könnyebb lesz a dolog. Remélem, megkapod majd a következő leveleimet is; annyit írok és teszek melléd, amennyit csak képes leszek. Apád."

- Gyertek gyorsan, gyertek! - kiáltotta Ela. - Aput mutatják a holovízióban!

Mama és Janek beszaladtak a szobába. Apu egy karoszékekben ült, mellette Manin Ryps, az ismert riporter. Éppen apuhoz fordult.

- Doktor úr, mivel magyarázható csoportjuk sikere? Apa elmagyarázta, hogy természetesen az összes munkatársa szüntelen kutatásaival; és bemutatta néhány mellette ülő társát. A szoba mintha hirtelen kitágult volna; a képernyőn feltűnt Irena asszony, Pacula tanársegéd, két szívsebész specialista és még öt-hat személy, akik részt vettek a kísérletben.

- Mióta foglalkoznak ezzel a problémával? - kérdezte a riporter.

Irena asszony mély lélegzetet vett, és elkezdte mondani, hogy már jó néhány éve.

- Apátok nagyon jól fest - mondta a mama. - Mintha nem is ő lenne. Talán jobb lett volna, ha kék ruhát vesz fel, nem?

- Ugyan, mama, hogy mondhatsz ilyet? - háborodott fel Ela. - A kék szín rosszul mutat a fényben. Árnyékot vet az arcra.

- Hallgassatok már - kérte Janek. - Majd utána társaloghattok.

- Hiszen nem szóltunk egy szót sem. Irena asszony is nagyon előkelően fest. Csak nem kellett volna felfésülnie a haját, a frufru jobban áll neki.

- Ugyan, mama! A frufruval sokkal komolytalanabbnak látszott.

- Éppen az volt jó. Egy nőnek az ő korában...

- Mama! - szólt közbe ismét Janek. - Nem hallom, mit beszélnek.

Mama legyintett és elhallgatott. Ela megsemmisítő pillantást vetett öccsére, de ezúttal mellőzte a kommentárt. A képernyőn éppen Karol Pacula mesélte, mi történt Marek felébredése után az első percekben.

- Meg kell mondanom, igyekeztünk enyhíteni a várt sokkhatást. Egész jelmezbált rendeztünk... De a fiú kivételesen éles eszű és intelligens, gyorsan rájött, hogy valami nincs rendben. Tegnap óta mindenről tud.

A riporter közölte a nézőkkel, hogy hamarosan meglátják Marek Torlewskit. És tényleg, a stúdióban ülő személyek eltűntek, a képernyőn Marek jelent meg: asztalnál ült és evett. A képbe belépett a riporter, de más ruhát viselt, mint az imént.

- Ízlik, Marek? - kérdezte.

- Finom - felelte Marek.

- És hogy érzed magadat?

- Köszönöm, nagyon jól.

- Adnál egy interjút a holovízióknak?

- Talán később. Egyelőre nem nagyon tudom, mit is mondhatnék.

- Rendben. Egyezzünk meg abban, hogy hamarosan találkozunk és elbeszélgetünk, jó?

- Igen.

Marek eltűnt, és ismét a kísérletező orvosok jelentek meg a képernyőn. A riporter ott ült a székén, és látszott, igen büszke a Marekkel folytatott beszélgetésére.

- Remek fiú! - jelentette ki. - Csodálatos.

Az egybegyűltek örömmel helyeseltek.

- Mi van benne csodálatos? - lepődött meg Janek. -

Olyan, mint a többi, csak éppen kiolvasztották. Fogalma sem volt, mi történik vele.

- Attól tartok, cinikus a fiam - mondta a mama. -

Kíváncsi vagyok, ilyen bátor lennél-e, ha hirtelen száz vagy kétszáz év múlva ébrednél fel apa és anya nélkül.

- Mik a csoport további tervei? - kérdezte a riporter.

Zborowski doktor elmondta, hogy szeretnék gyors ütemben kiolvasztani a többi tartályt is.

- Akkor hát sok sikert kívánunk, és reméljük, nemegyszer találkozunk még műsorunkban - fejezte be az adást a riporter.

A képernyőn fényfoltok csillantak, aztán hegycsúcsok tűntek fel, rajtuk arany-ezüst betűk: "Glória Lambbel és Deniel Stone-nal a főszerepben bemutatjuk a Pirkadatkor jön a szerelem c. filmsorozat következő folytatását..."

- Gyerekek, menjetek aludni - mondta a mama.

A támadás meglepően jól sikerült. A Felszabadító Hadserg katonái az első napon majdnem a fővárosig jutottak el, sehol sem találtak jelentősebb ellenállással. Egyik helyőrség a másik után adta meg magát, a tisztek vagy átálltak a felkelők oldalára, vagy saját katonáik tartóztatták le őket. Csak most derült ki, hogy Raul dalainak milyen nagy volt a hatása.

A katonák többsége írástudatlan volt, és egyetlen felkelésre szólító röpcédulát sem tudtak volna elolvasni. De az addig suttogva ismételtetett dalokat most már torkukszakadtából énekelhették.

És az utca is a partizánokkal énekelt, a katonák pedig együtt az utcával; az emberek hangaágakat hordtak, amikkel a lázadók álcázták magukat; a "hanga napja" lett az elgyötört nép történetében évtizedek óta a legnagyobb ünnep.

Estefelé híre jött, hogy Muanta meghalt. Eleinte kétel-

kedtek benne, de a mendemonda igaznak bizonyult. Michelangelo tábornok fellengzős szónoklatokat intézett hűséges hadseregéhez, de a sereg fütyült a tábornokra; már a felkelők indulóját dúdolta.

Másnap szinte harc nélkül adta meg magát a főváros. Gonzales, Asteria és Muanta legbuzgóbb híveinek csoportja pedig a Tőr-félszigetre menekült.

A nagy sietségben még a diktátor befagyasztott testét tartalmazó nehéz fémtartályt sem vitték magukkal,. Michelangelo tábornok autóra rakatta ugyan, de a felkelők által ellenőrzött országúton a teherkocsi elakadt.

- Semmi sem történik úgy, ahogy azt előre elképzeljük
- mondta Raul barátjának, Pablónak, mikor a tartályt szállító autó nyitott raktere mellett megálltak. - Sokszor próbáltam elképzelni ezt a napot, de ilyenkor soha nem hangát láttam magam előtt, hanem füstöt, lövések torkolattüzeit és Muantát. Muantát úgy, ahogy díszszemléken haladt, egyenruhában, kitüntetésekkel, katonai autón állva. Találkozni akartam vele, de féltem is ettől a találkozástól... És most egy nagy fémhengert látok, és még csak azt sem tudom biztosan, hogy Muanta hever-e benne.

- Ellenőrizzük?

- Ugyan, nem fontos. Hagyjuk békén, van sürgősebb dolgunk is.

Michelangelo Asteria tábornok egyáltalán nem tartotta magát vesztes félnek. A tenger alatti barlangban álltak azok a veszélyes rakétakilövőök, melyek segítségével uralma alá hajthatta nem csupán ezt az apró kis országot, de az egész világot.

Éppen a fegyver felhasználásának lehetőségein tanakodtak Gonzalessel, Diazzal és Onettivel, mikor megérkezett a felkelők követe, Pablo.

- Mondják meg a vezérüknek... - kezdte Asteria pöfeszkedve.

- Raul Zermeno nem vezér, csak vezető - javította ki Pablo. Michelangelo gúnyosan nevetett.

- Nagy különbség!

- Nem nagy, de számunkra döntő különbség.

- Mondja meg neki, hogy elég, ha csak dobbantok a lábammal, és maguk mind elpusztulnak. De mivel szeretném népünket boldoggá tenni, hát adok önöknek egy esélyt. Ha megadják magukat, amnesztiát hirdetek, és ígéretet teszek az ország rendkívüli fellendítésére. Igen! De ha nem...

A bunker falai hirtelen megrázkódtak, mintha robbanás történt volna; a mennyezeten lógó lámpa himbálózni kezdett.

- Lefelé! - üvöltötte Asteria. - Ez merénylet!

És előkapta revolverét, hogy lelője Pablót. Lövés dörrent, de a padló éppen abban a pillanatban megbillent, és harminc fokkal megdőlt. Mindnyájan a bunker egyik oldalára gurultak.

- Árulás! - kiáltotta Asteria. - Ide hozzám, fiúk!

És cinkosaival az alsóbb szintre vivő liftbe ugrott. Roszszabbat nem is tehetett volna. Hiszen nem Pablo robbantott bombát, hanem kisebb földrengés tört ki; elpusztította a fáradtságosan épített bunkereket és terepakadályokat, betemette a szerencsétlen foglyok által kivéssett folyosókat. Szétverte az aknamezőket, és a sziklák alá temette a világ legveszélyesebb fegyverének három tulajdonosát.

avagy

A céllal könnyebb eljutni az eszközökhöz
Janek észrevette, hogy a szomszéd szobában valami mo-
zog.

"Alighanem Ela kapcsolta be a holovíziót" - gondolta,
és benézett.

- Ela! Gyere gyorsan! - kiáltotta. - A mirelit fickót
mutogatják!

Ela megállt az ajtóban.

- Kicsodát? - kérdezte csodálkozva. - Ahá, Marek Tor-
lewskit! Nem, úgy látszik, csak a tegnapi műsort ismét-
lik; ül és eszik.

- Ugyan! Tegnap ott ült mellette Manin Ryps, a ripor-
ter, most meg egyedül eszik. Nézd csak! Most feláll. Alig-
hanem elromlott a készülék, nincs hang.

- Egymásra teszi a tányérokat. Útódött egy mirelit,
nem tudja, hogy a tányérokat a tartályba dobjuk?

- Hová kell kidobni őket? - kérdezte Marek.

- No nézd csak, Ela, mintha hallotta volna - örvende-
zett Janek.

- Szóval hová dobjam a tányérokat?

- Megmondhatnák neki - jegyezte meg Ela. - Nem túl
udvariasak hozzá.

- Kísérleteznek vele - magyarázta Janek. - Pacula biz-
tosan az intelligenciaszintjét vizsgálja.

- Egyelőre jól nevelt vagyok - mondta Marek -, de
szeretem, ha válaszolnak a kérdéseimre.

- Látod, hogy lázadozik - kommentálta Janek. - Ne-
héz lesz megszelídíteni.

- Nekem meg úgy tűnik, hogy könnyen megszelídül -
tiltakozott Ela. - Most még kicsit ideges. Majd elmúlik.

- Tehát utoljára kérdezem, hová kell dobni a tányéro-
kat - mondta Marek, és összeszorított szájjal, komoran
bámulta a padlót.

- No nézd, milyen felfuvalkodott - nevetett Janek. -
Remek fiú, ugye? Mamával együtt úgy el voltatok tőle
ragadtatva, milyen bátor, hősies a kölyök apuka és anyuka
nélkül, most meg dühöng a tányérok miatt... Én inkább
azt...

Nem fejezhette be. Marek dühösen ráugrott, egyik ke-
zével elkapta a nyakát, a másikkal a lábát, leteperte a pad-
lóra, ráült, és azt mondta:

- Te kis taknyos, csinálhatsz nekem intelligenciatesztet,
de a szüleimet hagyd ki a játékból!

Janek annyira meglepődött, hogy szóhoz sem jutott.

- Ohó! - kiáltotta Ela rémulten. - Hát te igazi vagy?

Marek keserűen és megvetően pillantott rá.

- Hát te? - kérdezte.

Ela elpirult, és nem tudta, mit válaszoljon.

- Itt tévedés történt. Mindjárt megmagyarázom. Rög-
tön... megmagyarázzuk. Apu! - kiáltotta Zborowski dok-
tornak, aki éppen belépett. - Tévedésből holovíziónak néz-
tük Mareket!

- Látom, már megismerkedtetek - mondta Zborowski. -

Csak azt hiszem, kicsit másképpen történt, mint ahogy el-
terveztem.

- Apu, nem is vettem észre, hogy hazajöttél, ráadásul
nem egyedül... Janek szörnyű butaságokat mondott.

Marek elengedte Janekot, és zavartan állt.

- Meg kell nekik bocsátanod, Marek - magyarázta a
doktor. - Fantomképnek néztek, háromdimenziós vetítés-
nek. Azért, mert éppen a holovíziós szobában adtam neked

ebédet.

- Én kérek bocsánatot, doktor úr. Nem tudtam... Ott-hon a televízió mellett apa meg én is beszélgettünk. Azt hittem, cukkolni akarnak. Elnézést a félreértésért.

Janek gyanakodva pislogott Marekra.

- Apa, biztos vagy benne, hogy négy nappal ezelőtt operálták?

- Persze. Mellesleg ő maga mesél el nektek mindent. Lesz rá elég időtök. Együtt mentek nagyapóék szigetére. Ott álltak hát négyen, és egymást nézték. Kínos helyzet. A doktor arra gondolt: "Talán meg fogják érteni egymást. A gyerekek mindig verekedtek, ez bizonyos fokig normális."

Ela arra gondolt: "Ha valaki ilyesmiket mondana nekem, én meggyűlölném. Marek biztosan meggyűlölt engem. Meg mindnyájunkat... Kár."

Janeknak az járt az eszébe: "Ennek aztán van ereje! Egyetlen fogással földre döntött... Nahát! Klassz egy mirelit!"

Marek arra gondolt: "Lebuktam. Pedig mennyire igyekeztem óvatosnak lenni. Nem féltem az aviokopteren, nem ijedtem meg a robottól, a felhőkarcolók, az autósztrádák rémisztő világától... Csak most ez a taknyos rontja el a dolgot. De legalább tudom, hogy ők igaziak. Hogy ezt már aligha álmodom. Ez talán nem álom."

A doktor köhintett és kijelentette:

- Megyek vissza dolgozni. Itt hagylak benneteket abban a reményben, hogy nem gyilkoljátok egymást halomra. Ela, te légy a háziasszony!

- Igen, apa.

- Mama egy óra múlva itt lesz. Ha valami baj lenne... ha például Marek rosszul érezné magát, hívjátok fel az Intézetet, valaki biztosan lesz ott. Nekem Genfbe kell mennem egy tanácskozásra, estére megjövök. Szerbusztok!

És elment. Ela törte meg a beálló csendet:

- Szeretnél inni valamit? Kávét? Teát?

- Teát, ha lehet - felelte Marek udvariasan.

"Ez gyűlölet - villant át Ela agyán. - Udvariassággal próbálja álcázni, világos! No, mindegy, úgy tesztek, mintha nem venném észre..."

- Ferenc! - kiáltotta a kislány. - Ferenc!

Ferenc nesztelenül begördült.

- Három teát - parancsolta Ela.

A robot felvillantotta lámpáit és azt mondta:

- Vendég a házban -

Tea pohárban!

- Elmes szerkezet - szólalt meg Marek. - Hol van a meghajtása?

Janek felélénkült. Ferencre mindig büszke volt.

- Kvarkelemekkel működik. Csak az a kényelmetlen, hogy negyvennaponként cserélni kell a programját. Maguk az elemek száz évre is elegendők, de a programot modernizálni kell. Érted? Új előírások, új információk... Ferencnek többet kell tudnia, mint amennyit mi tudunk. Emlékeznie kell a többi komputerrel való kapcsolatfelvétel módjaira is. Ha akarod, mutatok neked egy ilyen programot.

- Kiszereled belőle?

- Nem. Van régi, használt.

- Akkor mutasd meg.

- Gyere. Mindjárt visszajövünk! - mondta Janek a nővérenek.

- Bocsánat - jegyezte meg Marek udvariasan.

- Semmi baj - felelte Ela, mintha minden rendben lenne, mintha nem tudná, hogy a fiú szemében ő csak egy gonoszodó, beképzelt leány. Márpedig Ela maga is jól tudta ezt, jobban, mint Marek.

A Nemzetek Tanácsa döbbenetesen értesült arról, kicsoda Zborowski doktor következő páciense.

- Minden rendelkezésünkre álló információ szerint - számolt be a doktor - az általunk életre keltett Muanta Portale y Grazia háborús bűnös. Személyes kapcsolatban volt olyan hírhedt fasiszta diktátorokkal, mint Franco, Pinochet, sőt - Hitler!!! Saját nemzete ellen tíz-egynéhány éven át olyan bűnököt követett el, hogy Véres Muantának nevezték. Éppen azon a napon hibernáltatta magát, mikor a partizánsereg végleg felszabadította az országot. Hogy mit tegyünk most, annak eldöntése nem az én feladatomban, a tisztelt Tanács különben megkapta már az illetékes bizottság pontos jelentését az ügyről. Én mint orvos, csupán annyit teszek hozzá, hogy Muanta eszméletre térése most már csak két-három nap kérdése.

Felállt annak a népnek a küldötte, melynek egykor Muanta volt legfelsőbb ura és zsarnoka.

- Felemás helyzet - kezdte. - Államunk mindmáig ünnepli a felszabadulás napját, Raul Zermeno pedig, első elnökünk, legnagyobb nemzeti hőseink egyike. Muanta, a véres kezű diktátor uralmára pedig még ma is gyűlölettel vegyes szégyennel tekint vissza népünk. Raul Zermeno elnök a kétezredik évben küldette a Muanta testét konzerváló tartályt az Intézetbe. Egyrészt persze furcsa lenne valakit megbüntetni azokért a bűnökért, amelyeket nyolcvan évvel ezelőtt követett el - másrészt viszont: az ártatlanok véérért és könnyeiért most jutalmul még nyolcvan év boldog életet kapjon? Ne feledjük el: mikor Muanta felébred - az ő emlékezetében az általa kiadott utolsó kivégzési parancs óta nem évek, de hetek vagy éppen csak napok teltek el!

A Tanács elnöke zavartan kérdezte:

- Mit javasol hát az önök küldöttsége?

- Indítsanak pert Muanta ellen, az érvényben lévő törvények szerint. Archivumaink tele vannak a bűnösségét bizonyító dokumentumokkal. Mivel a halálbüntetést már az egész világon eltörölték, kapjon életfogytiglani börtönt! Szándékunkban áll különben - amennyiben ez lehetséges lesz - átnevelésével is foglalkozni.

- És a dolog jogi oldala?

- Elméletileg nyolcvan év után minden büntett elévül. Mégis van kivétel: az úrhajók hibernált pilótáira vonatkozó törvény. Javasoljuk: ezt a jogszabályt egészítsék ki: vonatkozzon a 2000-dik év előtt hibernált egyénekre is!

- Egyetlen törvény sem hathat időben visszafelé!

- Igen, de a törvény nem ismerése nem mentesít a büntetés alól...!

Szenvedélyes vita tört ki Muanta leendő sorsa felett.

A vélemények megoszlottak. Egyesek amellet kardoskodtak, hogy indítsanak ellene pert, mások, hogy hagyják békén, megint mások szerint egyszerűen nem kellene újraéleszteni. Végül, rengeteg vita, beszéd és nézeteltérés után a Különleges Bíróság tanácskozássra vonult vissza, majd annak elnöke az esti órákban hirdette ki a végleges döntést:

- Muanta Portale y Grazia polgárt eszméletre térése után saját hazájában kell átnevelni, utána pedig élete végéig számítógépes ellenőrzés alá kell helyezni. Ettől eltekintve szabad lesz. Ha jó magaviseletűnek bizonyul, esélyt kell kapnia rehabilitációra. A Bíróság döntését azzal indokolja, hogy az igazságszolgáltatás legfőbb irányelve nem a bosszúállás, hanem a tettes felvilágosítása arról, milyen bűnt követett el.

Nagyapó fel-alá járkált a szobában, úgy mesélte nagyanyónak:

- Ahogy Aleksander bekapcsolta a videofont, rögtön láttam rajta, hogy valami rendkívüli dolog történt, no persze, én aztán jól ismerem. Boldog ember, én mondom neked, rettentően boldog. Már nem is arról van szó, hogy mindenhol őt mutogatják, interjúkat csinálnak vele meg ilyesmi... Az a fontos, hogy valóra váltotta a szándékát, hogy kitűnő szakember lett belőle, hogy emberéleteket ment meg, hogy nem vesztegette el az idejét. Kár, hogy nem láttad!

- De mit mondott? Elárulod végre? - türelmetlenkedett a nagymama, aki éppen kint sétálgatott, mikor Aleksander Zborowski doktor értesítette apját, hogy a szigetre küldi a gyerekeket Marek Torlewskival, az 1979-ben hibernált és most sikeresen életre keltett fiúval együtt.

- Nem tudtad bekapcsolni a képrögzítőt? - kérdezte a nagymama már ki tudja, hányadszor.

- Nem kapcsoltam be, no. Elfelejtettem - felelte nagyapó. - Úgy megörültem, hogy elfelejtettem, most mit csináljak, ugorjak kútba...?

- Butaságokat beszélsz - zsörtölődött nagymama. - Szóval mikor érkeznek?

- Na, biztosan még ma. Aleksander külön légpárnás hajót rendelt.

- Azzal a Marek Torlewskival együtt jönnek?

- Igen. Te, én mintha már hallottam volna ezt a nevet. Téged semmire sem emlékeztet?

- Nem.

- Furcsa. Nekem az az érzésem, ismertünk valakit, akinek ez volt a neve.

- Nem emlékszem. Megyek, megetetem az elefántokat.

Az elefántok voltak nagymama kedvencei. Mikor egy afrikai államban nagyapónak és nagymamának kitüntetésekért akartak adni az ottani építészet terén végzett szolgálataikért, nagymama kijelentette, hogy neki inkább egy elefánt kéne, vagy még jobb lenne kettő, mert párosan könnyebb nevelni őket. Erre kapott érdemrendet is, meg egy pár elefántot is. Ez éppen a nyugdíjba vonulásuk előtt történt, mielőtt a szigetre költöztek volna.

Az elefántok remekül érezték magukat a szigeten, és részt vettek az öregek által különböző alkalmakkor rendezett ünnepi meglepetésekben.

- Az ilyesmit valaha happeningnek hívták - magyarázta nagyapó. - Ez a művészetnek egy nagyon régi, elfeledett ága. Mi meglepetésnek nevezzük.

Ezek a meglepetések különfélék voltak, de mindig volt bennük valami eredeti, jó ötlet. Egyszer az öregek gombaszedésre hívták barátait. Reggeli után mindenki az erdőbe!

- Rengeteg gomba van - bizonygatta nagyapó a vendégeknek. - És milyen ízletesek, ősziérdő-illatúak! A vendégek el is mentek, az erdőbe. No, aztán mi történt? Egyes gombák elszöködtek a keresgélők elől, elbúj-

tak, és azt kiabálták a gombaszedőknek: "Kukucs, itt vagyok!"

Más gombáknak apró kezük nőtt, lekapták kalapjukat, meghajoltak, és alázatosan könyörögtek: "Nehogy leszakítson, kérem, nekem feleségem és gyerekeim vannak, esetlenül vagyok!"

Megint más gombák, főleg légyölő galócák huligán módra viselkedtek, füttyögtek és rákiabáltak a gombaszedőkre: "Fuj, micsoda undorító emberek, biztosan mérgezőek!" Végül a gombák egy nagy tisztáson bekerítették a gombaszedőket, és egy idősebb vargánya előadta saját költeményét, melyben a gombák által összeszedett emberek végpusztulásának vízióját festette le.

Azt talán mondani sem kell, hogy a nagyszülők a megkezelés előkészítésén több hónapig dolgoztak!

- No de a vendégek nem sértődtek meg? - kérdezte Marek, mikor Janek a gravitációs vonatban elmesélte neki ezt a történetet.

- Ugyan! El voltak ragadtatva. Szellemes környezetvédő műsornak tekintették az egész játékot.

- Mi is tervezhetünk majd ilyesmiket az öregekkel?

- Nem tudom, mivel foglalkoznak mostanában, de biztosan kvark jó lesz!

- Kvarok jó, szóval bomba jó?

- Bomba, az mit jelent? Ha bombával kapcsolatos, akkor biztosan nem valami kellemes dolog.

- Bomba, tehát klassz, beleváló, egyszóval oké.

- Vagyis remek, elsőrendű, rendkívüli.

Marek nem vitatkozott tovább.

- Az a fő, hogy én értem - mondta. - Ha kvark, legyen kvark.

Hallgattak egy percig. Ela Ferencsel sakkozott.

- Ez a vonat, amivel megyünk, ez afféle metró? - kérdezte Marek.

- Nem, ez gravitációs vasút - felelte Janek.

- Gyors?

- Körülbelül négyszáz kilométer óránként.

- Nem rossz.

- Hát ti mivel utaztatok?

- Egyszerű elektromos vonatokkal, autóbusszal, meg villamossal.

- És azok tényleg mind önirányítás nélkül mentek?

- Hogy érted?

- Hogy robotpilóta nélkül. Úgy tudom, hogy ezeket a villamosokat és az autóbuszokat emberek irányították.

Igaz ez?

- Igaz. Robotpilótákat csak repülőgépeken használtak.

- És nem féltél?

- Mitől?

- No, hát egy ember vezette villamosra szállni... Hiszen az emberek hibázhatnak is.

- És a gépek nem?

- A valószínűsége - egy a millióhoz! Az embernél viszont egy a négyhez!

- Ugyan, ne beszélj! Én mindig a vezető mellett álltam a villamoson.

Janek bámulattal tekintett barátjára. "Ez aztán bátor fiú!" - gondolta.

Ela szórakozottan játszott. Hallgatta a fiúk beszélgetését is, közben szinte maga előtt látta Marekot, amint egyik kezével fogja a villamos ajtaját, a másikkal segít a felszálló Glória Lambnek...

- Azok voltak a szép idők - szaladt ki a száján, de rögtön el is szégyellte magát, rettenetesen.

"Ez úgy hangzott, mintha rendreutasítottam volna Marekot, hogy elmúltak már azok az idők - állapította meg a kislány gondolatban. - Igaza van, ha sértődötten elhallgatott."

Pedig Marek csak azért hallgatott, mert nem tudta, mit mondjon. A kislány az ő számára nagyon távolinak, okosnak, rejtélyesnek tűnt. Varkocsba font sötét haja, a fülkében uralkodó, ismeretlen forrásból származó, egyenletes fény - még valószínűleg tette az egész helyzetet, és Ela idegennek, szinte mesealagnak tetszett.

A fülkében semmi zajt nem lehetett hallani, pedig a jármű szakadatlanul robogott. Csak a rejtett hangszórókból áradt halk zene.

A fülke alakja inkább nagy liftre emlékeztetett, semmint vasúti kocsira. Ez érthető volt. A gravitációs vonat konstrukciója éppen ilyen formát követelt - hiszen az egész vonat szinte rakétaként száguldott, előbb a föld mélyébe, aztán a gravitáció ereje felfelé taszította; csak éppen az indulási ponttól néhány ezer kilométerrel távolabb.

Ennek ellenére belül nem lehetett érezni a zuhanó lift örületes sebességét. A fülke egész belsejét eléggé eredeti módon rendezték be. Az asztalok kis vázák friss virággal, az áblakokat takaró függönyök meg sem rezzentek, és így úgy tűnt, hogy a kézizolcon álló néhány tárgy egyensúlya is állandó.

"A Föld középpontja felé zuhanunk - gondolta Marek, mert eszébe jutottak a Pacula tanársegéddel folytatott beszélgetések. - És ezek ebben semmi meglepőt sem látnak. De hogy robot helyett ember vezeti az autót, attól kikészülnek. Lehet, hogy túlságosan is függenek már az automatáktól? Mi lenne, ha az automaták hirtelen... ha az elektromos hálózat... egy műszaki hiba..."

- Katasztrófák nem történnek? - kérdezte hangosan.

- A nagyvárosokban a járművek nem gázolnak halálra járókelőket? Szóval balesetek, nagy katasztrófák nincsenek?

- A járműveknek általában nincsenek kerekeik - felelte Janek komolyan. - Kivéve a sportszereket. Tudod: biciklik, go-kartok, görkorcsolyák... Persze, balesetek előfordulnak azért. Most is pusztítanak a földrengések. Olykor valaki elbámészkodik, és rosszul kapcsol be egy kvarkelemet. Az nagyon komoly robbanást okozhat. Az iskolában szüntelenül ismételtetik nekünk, hogy: "Ne érintsd meg, amin nincs jelzés!"

- Tudom - ismerte el Marek -, az Intézetben én is kaptam egy ilyen jellapocskát a leolvasóval együtt. De rengeteg ilyen jel van ám! Több, mint a telefonkönyvben... Szóval nagyon sok. Te mindet ismered?

- Mindet nem. De az alapvetőket igen. Főleg a veszélyre figyelmeztetőket: "Figyelem, biológiai szennyeződés!" "Figyelem! Radioaktív szennyeződés!" "Figyelem, magasfeszültség!" Nagy eredmény, hogy az egész világ, minden nemzet ugyanazokat a jeleket használja.

- És miért nem vezették még be a közös nyelvet?

- Egyelőre vannak fordítógépek. De gyors egységesítés folyik. Ez talán baj is egy kicsit...

- Miért?

- Hát néha arra gondolok, hogy; ha lesz már közös nyelvünk, kevesen fogják megérteni a régi versek szépségét. A szépirodalmi fordításokat továbbra is embereknek kell csinálniuk. Van ebben valami, ami fontosabb a szavak

jelentésénél. A hangzás, a hangulat...

- Miért, hiszen Ferenc is versben beszél...

- Ugyan, azok is versek...? Rímekbe szedett információkat közöl. Csak amikor Ferencet programoztam, értettem meg, mi is az igazi költészet. Ezt hallgasd meg:

Közöttetek éltem én szenvedésben, árván,

Sose néztem hidegen a nemesre, jóra.

Válnunk kell - a szellemek birodalma vár rám,

S mintha édent vesztenék - szomorú ez óra.*

Ela döbbsen tekintett Janekra.

- Slowacki? - kérdezte. - Az öcsém betéve tudja Slowacki verseit?

- Miért csodálkozol - felelte Janek, bár érthetetlen okból elszégyellte magát. - Átvettem ezt az anyagot a Fejkopogatóval. Különb is, a költészet engem nagyon érdekkel!

Marek most maga előtt látta egykori irodalom tanár nőt, Jét, amint fáradt hangon olvasta fel nekik ugyanezt a verset, és próbálta elmagyarázni, min is alapul a mű értéke.

Hirtelen úgy tetszett, megértette, mekkora erő rejtőzik a nyelvben. Nyolcvan év telt el, más a világ, az emberek is mások. Ő, Marek, gravitációs vonaton száguld két, vele egykorú gyerek és egy robot társaságában, és alig talál velük közös témát. Itt minden idegen, de ők is ismerik Slowackit! "Közöttetek éltem én szenvedésben, árván..."

- ismételte gondolatban. - "Ez a Janek klassz srác..."

- Míg bátyádat tartottad szóval,

mattot adtam neked a lóval!

- mondta Ferenc; látszott, a fülkében uralkodó hangulat egyedül őt hagyta hidegen.

* Lator László fordítása

Drága Marek!

Műtétünk óta egyre azon töprengtem, milyen lesz új világod. Lehet, hogy egy másik bolygón fogsz lakni? Vagy valamilyen óriási mesterséges holdon? Talán az emberi élet akkor már végtelenül hosszú lesz?

Fiam, azt hiszem, mikor ezt a leveletem olvasod, már jóval többet fogsz tudni erről, mint én.

A képzeletünk igen eredeti dolog. Egyszer megpróbáltam elképzelni a saját esküvőmet. Előbb azt hittem, ilyesmire soha nem fog sor kerülni. Később úgy, hogy hatalmas, pompás ünnepség lesz! Még később, hogy csendes kis ünnepe lesz kettőnk boldogságának. Soha nem gondoltam volna, hogy az egyetlen dolog, amire emlékezni fogok, az a nadrágtartóm kapcsa, ami elromlott, és ezért félbénán kellett mozognom, mert a nadrágom állandóan le akart esni.

Igen, fiam! Akárhogyan erőlteted is a képzeletedet, soha nem sejteted, milyen apróság akadályoz majd a valóságban, milyen nehézségek kerülnek utadba.

A tudomány nagyon sok mindent változtat meg az ember körül és benne magában is. Egy darukezelőnek jobban kell vigyáznia, mint a lapáttal dolgozó embernek. Minél nagyobbak a tudomány lehetőségei, annál nagyobb az erőnk, és annál óvatosabbnak kell lennünk, mint Gullivernek a liliputiak között.

Elég egyetlen figyelmetlen mozdulat, és olyan erőt szabadíthatunk fel, amelyet aztán nem tudunk féken tartani. Minél tovább töprengünk ezen, annál biztosabb vagyok benne, hogy a legkevésbé változó, a legállandóbb mégis csak maga az ember lesz. Mindig akad majd, aki jobban fog szeretni, más kevésbé, egyesek neked is kedvesebbek

lesznek, mások ellenszenvesek. Legalábbis azt hiszem, így lesz.

Nem tudom elképzelni a világot szeretet és barátság, idegenkedés és ellenségeskedés nélkül. Az ilyen világ egyszerűen embertelen lenne.

És nagyon, de nagyon szeretném, fiam, ha oktanul senkinek se tennél rosszat. Egyáltalán ne tégy olyasmit senkinek, amit magadnak nem kívánsz. Lehet, hogy ez nem valami nagy bölcsesség, de már a gondolat is - hogy ott a távoli időben bánthatsz valakit - nagyon fájdalmas számomra. Ugye, ezt megérted?

És még valamit. Meg vagyok győződve arról, hogy egy és más a mi időnkől - vagyis az én időmből - fennmaradt. Nem feltétlenül tárgyakra, épületekre, gépekre, helyekre gondolok. A kultúrára, irodalomra, történelemre. Tudod, azt hiszem, érdekes lenne megnézni, mi maradt fenn, mi állta ki az idő próbáját. Az emberek továbbra is emlékeznek-e Shakespeare-re? Olvasnak-e Balzacot? Milyenek az új színházi előadások, a filmek? Az emberek milyen értékeket becsülnek leginkább?

Kérdezősködj, tudd meg a választ - én pedig következő levelemben megint feladok neked egy rejtélyt. Mert azért mégis jobb, ha az ismeretlen terepen meghatározott céllal haladunk, nem igaz?

Következő levelemig -

Apád.

Elkéült a dühtől. Vad pillantásokat vetett körös-körül, később elgyengült, behunyta szemét, és úgy tetszett, alszik. De nem aludt. Szempillái alól leste a fura köpenyeket viselő orvosokat és a bírakat, akik az előbb közölték vele a Nemzetek Tanácsa ítéletét.

"Számítógépes felügyelet - gondolta Muanta -, ezek a fajankók azt hiszik, hogy a következő nyolcvan évemben felügyelet alá helyezhetnek, most, mikor még a reumából is kigyógyítottak! No, de nem baj, egyelőre csak szemléljük a helyzetet."

- Az elhangzott ítéletet sértőnek tartom - mondta.

- És az nem is veszi figyelembe az ügy összes oldalát. Már maga az a tény, hogy a per az én részvételem, sőt ügyvédem részvétele nélkül folyt le, bizonyítja, hogy megsértették demokratikus jogaimat. De én idős ember vagyok, nem fogok veszekedni holmi felügyelet miatt, ha már önök nagylelkűen egy második életet ajándékoztak nekem. Kérem, beszerezhetek-e információkat vagyoni állapotomról, nemzetem helyzetéről és egyáltalán, az elmúlt nyolcvan év eseményeiről, mialatt én... a hűtőszekrényben feküdtem?

- Természetesen. Mellesleg a hazájában fogják átnevelni. - "Excellenciás uram!" - szerette volna hozzátenni Muanta, de fékezte dühét. Túl fontos játszmát kellett vívnia, nem engedhette meg magának a hebehurgya reakciókat. Valamit ellenőriznie kellett.

"Michelangelo és Gonzales - mondta magában - mindent elrontottak. Ha haláluk előtt elárulták a víz alatti barlang titkát, akkor alig van esélyem. De ha nem... akkor ki tudja, mi történhet még? Lehet, hogy ezek a pondrók még kegyelemért fognak könyörögni." Barátság-talanul tekintett megmentőire.

- Az átnevelés - mondta szemöldökét felhúzva - nyilván óriási orvosságadagokat jelent, ezeket fogják nekem beadni, és utánuk másképpen fogok gondolkodni, mást fogok akarni, mint eddig?

- Az ilyen szereket tiltja a törvény. Az 1995-ös törvény szerint tilos kémiai szerekekkel befolyásolni mások akaratát. "Ez jó - gondolta Muanta. - Törvényeket hoznak, amiket meg lehet szegni. Ezt szeretem. De kínzások és vegyszerek nélkül nem változtathatják meg a nézeteimet." Az átnevelés, ha nem is sikeres, mégis lesújtó volt. Muantának mindenekelőtt végig kellett olvasnia az összes róla szóló gúnyiratot, gyalázást, levelet és regényt. Az általa is jól ismert, egyetlen hivatalos életrajzán kívül, melyet parancsára és majdnem diktálása után valami ócska kis titkár körmölt - soha senki nem ejtett Muantáról egyetlen jó szót sem. Az egész nép aljas, nyomorult zsarnoknak tartotta.

A Dulce Patria munkatáborban történt dolgok leírását a diktátornak igen alaposan kellett tanulmányoznia; ettől még neki is elreppent az álom a szeméről.

De Muanta már régen feloldotta saját lelkiismeretét minden tette alól. Csak a küldetésére gondolt.

Régen, nagyon régen, mikor még a légierő tisztje volt, rettentően imponált neki egy bizonyos Adolf Hitler nevű fiatalember, aki az egész világon ideális rendet akart bevezetni. "Az ötlet remek volt - mondotta Muanta legközelebbi munkatársainak egyik tengerparti villája napernyőkkel védett teraszán ülve -, de a végrehajtás pocsék. Kapkodva csinálták, megfontolatlanul. Márpedig rendet rendszeresen kell csinálni!!!"

Muanta mélyen meg volt győződve arról, hogy legjobban ő tudja, milyennek kell lennie az igazi rendnek - annak a rendnek, melyet semmi sem ingathat meg.

"Rend és fegyelem - mondta -, engedelmesség és semmi kételkedés! Íme, ez az ideális állapot, ide kell eljuttatnunk állampolgárainkat!" A diktátort rábírni arra, hogy kritikával szemlélje zsarnoki múltját - a legjobb tanító erejét is meghaladó feladat volt.

A vezér tudta, mit akar, és nem tett le szándékáról. Sokkal jobban idegesítette egy másik dolog: egykori ellenfele, Raul Zermeno már ötvenhét éve meghalt, de államelnökségének huszonhárom éve alatt oly nagy szeretetet és tiszteletet élvezett, hogy Muanta Portale y Grazia most minduntalan vetélytársa nyomaiba botlott.

Öexcellenciáját leginkább az ingerelte, hogy Raul egyáltalán nem vágyott a hatalomra. Mindjárt a fordulat után Pablónak adta át a miniszterelnöki posztot, ő maga pedig elment iskolákat építeni, és dalaival tanulásra serkentette népet. Később elfogadta ugyan az elnöki tisztelet, de csak azért, hogy tevékenykedhessen a Nemzetek Tanácsa létrehozásában és jogkörének bővítésében.

"Egyszerűen azért, hogy növekedjék a zűrzavar" - kommentálta mindezt a diktátor, aki a jelenlegi helyzetet, a világ Nemzeteinek Szövetségét rendetlennek és értelmetlennek tartotta. Főleg azért, mert a Tanács tagjai hatásköreinek elosztása igen furcsa volt. A döntéseket azok hozták, akik ismerték az adott problémát, nem pedig azok, akiknek a dolog legjobban érdekeikbe vágott.

Ezenfelül rengeteg törvény, előírás és szabály korlátozta az egyes szervek hatalmát.

"A szabad emberi kezdeményezés fékezése - vélte Muanta, bár ő főleg a saját kezdeményezései fékezésére gondolt -, elsorvasztja az egyéniséget!"

Amikor a gyerekek elutaztak, üres lett a lakás. Anya és apa kényelmesen leültek egymással szemben, és megkérték az új R-1-es háztartási robotot, hogy hozzon nekik

feketeribizli-szörpöt. Sok mondanivalójuk volt egymásnak. Zborowski doktornak attól kezdve, hogy sikerült életre keltenie Marek Torlewskit és Muanta Portale y Graziát, rengeteg munkája volt. A világnak hamarosan körülbelül harminc új polgár fogadására kellett felkészülnie, akiknek többségét külön milliomosok és általában özönvíz előtti nézetekkel rendelkező egyének teszik ki.

A mamát Flóra néni sorsa aggasztotta. Flóra igen nehezen gyógyult. "Erős szervezete van. Csak az erős szervezet bír ki ilyen megterhelést. De mi lett volna, ha..."

Csöngettek. Az ajtóban Flóra néni állt.

- Volt betegség, nincs betegség! - kiáltotta örömmel. - Üdv, aranyoskám! Nagyon karikásak a szemeid, Al. Nem dolgozol te túl sokat? Tudod, Éva, én mindig biztos voltam benne, hogy velem valami rendkívüli dolog fog történni. De hogy éppen egy süteménytől...?! Holnap benne leszek a holovízióban! Interjút adok arról, milyen érzés az, mikor az ember semmit sem akar. Én!!! Mailer doktor is ott lesz! Elbűvölő férfi. Nélküle aztán jól néznék ki! Ő találta ki, hogyan kell meggyógyítani. Különleges pszichonasztikus kabinban! Én mondom - rendkívüli! Holnapután repülök a Holdra. Utána vagy két hétre beugrom az öregekhez. Nem kell elvinni nekik valamit?

- Ha lennél olyan kedves, Flóra! - örvendezett a mama. - Megígértem, hogy elküldöm nekik az ókori Róma bibliográfiáját.

- Hát az meg minek kell nekik? Biztosan megint valami meglepetés lesz. Ahányszor eszembe jutnak azok a forgoló és ugráló tinórugombák és vargányák... És emlékeztek, mit csináltak egyszer az öreg Paszczak szomszéd kertjével? Még tetszett is, csak túl nagy volt benne a csend. No jó, add ide azt a bibliográfiát. Ha visszajöttem a Holdról, elviszem nekik. Ó, a Hold... Romantikus bolygó... Kár, hogy Mailer doktor nem utazhat velem. Elbűvölő férfi! És kitűnő szakember! Kitűnő!

- Ez látszik - mondta Zborowski doktor. - És neki volna kedve az utazásra?

- Képzeljétek, igen! Eljönne velem a Holdra, a szemén látom! De sajnos az édesanyját kell meglátogatnia, valahol az Egyenlítő környékén. Egy hónap múlva jön vissza, és akkor nem tudom, nem tudom... lehetséges...

A néni égne fordította a szemét, és mókás kacérsággal nézett a mennyezetre.

- Én mondom, Al, hogy Staszek halála óta szétesőben vagyok. Az embernek nem szabad sokáig magányosnak lennie, mert akkor bogaras vénkisasszony lesz belőle. Én különben ebben az ügyben is...

Staszek, Flóra néni férje az űrben vesztette életét egy Szaturnusz-expedíció alkalmával. A műszerek felmondták a szolgálatot. Őszintén szólva Flóra néni barátsága már régóta kísérte házukat. Még iskolás korából ismerték a néni; fiatal lányként járt kéz a kézben az űrhajóssal. Annyi éve barátokztak már vele, hogy nem is vették észre, mikor lett Flórából Flóra néni, nem tartották számon, hogy már tíz év telt el Staszek halála óta.

Kicsit kellemetlenül érezték hát magukat, mikor Flóra a magányáról kezdett beszélni, olyan nyíltan, ahogy annakelőtte még soha.

- Mert nekem, tudjátok, határozott terveim vannak a szigeti tartózkodással kapcsolatban. Szeretném megismerni ezt a fiút, Mareket. Ti, vagyis hát az Intézet, döntöttetek már, mi legyen vele ezután?

Zborowski doktor jól megnézte magának a nénit.

- Nem. Egyelőre vakációra küldtem. Majd eltöprengünk rajta, ha visszajön.

- És nem lehetne, hogy én... Megengednétek, hogy én viseljem gondját?

Zborowski nem nagyon tudta, mit feleljen erre. Mintha gombóc akadt volna a torkán - se le, se föl... Végre "lenyelte".

- Nem tudom. Nem dönthetek az ügyben. Úgy gondoltuk, hogy majd ő maga... Már elég nagy fiú. Ha lenne rá valamilyen jogalap.

- Van jogalap! - jelentette ki a néni diadalmasan. - Kutattam a levéltárban. Staszek, a férjem valószínűleg ükunokája volt a fiú nagybátyjának.

- Hát ezt hogyan derítetted ki? - kérdezte a doktor döbbenten.

- Nagyon egyszerű - magyarázta Flóra. - Marek édesanyját ugyanúgy hívták, mint Staszeket vagy engem. Zborowskiék összenéztek.

Flóra néni férjét Kowalskinak hívták...*

* A Kowalski név Lengyelországban ugyanazt jelenti, mint nálunk a Kovács - és épp oly gyakori is... (A fordító megjegyzése)

ÖTÖDIK FEJEZET

avagy

Sziget és barlang

- Szervusztok, szervusztok!

- Ela, de megnőttél!

- Janek, miért nem mutatsz be minket egymásnak?

Ez a férfiak kötelessége...

- Bocsánat, nagyapó, de a nagymamát üdvözöltem.

Ő Marek Torlewski.

- Csupa jó dolgot hallottam rólad, Marek. Reméljük, hogy...

A nagyapa hirtelen elhallgatott, és olyan alaposan kezdte szemlélni a fiút, hogy az már kényelmetlenül érezte magát.

- Ide figyelj, öregem - mondta hirtelen egészen más hangon nagyapó. - Ismerted Artúr Zborowskit?

- Természetesen, uram. Artúr Zborowski a Hurrikán csapat hátvédje... vagyis hát az volt.

- No látod, látod! - kiáltotta nagyapó a feleségének.

- Mondtam, hogy ismerem őt valahonnan! De mikor most megláttam, rögtön tudtam!

- Ismerni tetszik engem? - örvendezett Marek. - Talán tetszett ismerni az apukámat?

- Csak el ne ájulj, kisöreg, ha meghallod az igazságot.

- Nagyapó megvakarta kopasz fejét. - Attól tartok, nagy megrázkódtatás lesz számodra.

- Lassan hozzászokom a megrázkódtatásokhoz - felelte Marek -, de azt hiszem, tudom már, ki Artúr Zborowski.

- És egy cseppet sem tévedsz, öregem... Ez a ráncos fickó, aki most itt áll előtted kilencvennégy éves fejjel, bizony Artúr Zborowski... De kérlek, csak azt ne mondd, hogy semmit sem változtam! Utálok az olcsó bókokat.

- Fantasztikus találkozás - ismerte el nagyanyó. - Egy csapatban játszottatok?

- Nem, Marek a konkurenciánál játszott, a Villámban

- felelte nagyapó. - Remek kapus volt. Az egész csapatot kordában tartotta. Nélküle régen szétesett volna minden.

Csak tőlünk kaptak ki. De nem mindig.

- Mert a maguk csapatában túlkorosak vannak... Szó-

val, voltak. A Hurrikánban mindig játszott néhány idősebb fiú. Kazik Sumik meg legalább tizenhét éves... Nagypó elkomolyodott.

- Kazimierz Sumik professzor nyolcvanhárom évesen halt meg. Mikrobiológusként dolgozott az Antarktiszon, és nem sikerült idejében kicserélni a szívét. Őszintén szólva nem emlékszem, hogy idősebb volt-e nálam. Lehet, hogy igen. Talán egy évvel volt öregebb. Most már megbocsátanál neki, igaz?

- Sok dologhoz kell még hozzászoknom. Hogy önnel találkoztam, annak nagyon örülök. Ebből következik, hogy néhány ismerősöm még élhet. Talán találkozom majd az osztálytársaimmal, csapatbeliekkel.

- Azt hiszem, néhány majd előkerül. De nem sokan lesznek. Persze, mutogattak téged a holovízióban, tehát aki ismert, videotelefonál majd az Intézetbe. Ha akarod, együtt megkeressük őket, jó?

- Természetesen, uram!

- Szólíts úgy, mint régen: Artek.

A nagymama rosszalló pillantást vetett rá.

- Gyerekesen viselkedsz. Mareknek nehezebbre esik egy ilyen idős embert tegezni!

- Egy pályán fociztunk, és most azt mondja: "uram"?

- Marek, engem mindenesetre szólíthatsz nagymamának.

- Melyik iskolába járt... nagymama?

- Én Torunban laktam. Az ötös számú iskolába jártam.

- Azt nem ismerem. De jártam Torunban, ott született Kopernikusz, ott csinálták a mézeskalácsokat...

- Kopernikusz, mézeskalácsok és az úrkikötő... - tette hozzá nagymama - most ez jut az emberek eszébe Torunról.

A tengeren egészen a láthatárig hófehér hullámok sorjáltak. A nap függőlegesen tűzött le, és ha nem lettek volna a rakparton azok a fémcsövek, az ember azt hihette volna, hogy a sziget valamelyik déltengeri csoport része. A különféle - smaragdzöld, világoszöld, sárgás, kékes, vöröses - színű növényzet között fehérlett egy ház tíz-egy-néhány terasszal, rengeteg lépcsővel, oszloppal és eresszel. Mareknek csak most tűnt fel, hogy mindeddig főleg lifteken és szalagjárdákon közlekedett.

A domboldal alján két, vízzel telt medence volt. Mindkettőhöz csúszdákon lehetett lejutni, ezek a ház legfelső emeletének ablakaiból vezettek le a vízhez.

A szökőkutakat olyan ravaszul tervezték meg, hogy Spanyolfalakat, ernyőket és szivárvány csillogású vízesésfolyósókat alkottak. Itt-ott mintegy véletlenül különböző színű virágok és gyümölcsfák nőttek. Az egyik kertben két robot éppen befejezte a cseresznyeszedést, a másikban egy automata vadrózsatöveket ültetett.

A társaság zajosan társalogva mászott fel a dombra.

A nagymama, mivel kicsit fáradt volt, vendégeit megelőzve egy mulatságos, kis narancsszínű fogaskerekűvel ment fel.

- Más vendég is van a szigeten, nemcsak mi? - kérdezte Marek.

- Persze hogy van. Nagymama és én panziót nyitottunk művészek részére. Hiszen ki sem bíránk itt, a tenger közepén, ha nem volnának látogatóink. Most például itt lakik egy kitűnő festő, régi barátunk, August Toniker, aztán Fung, a költő, a négy Szaltó, híres cirkuszművészek - Glória Lamb művésznő.

- Glória Lamb? - kérdezte Ela halkán.

- Bizony, bizony... - felelte nagyapó. - Beszéltem már neki rólad, mondtam, hogy nagy csodálója vagy. Nagyon örül, hogy találkozni fogtok.

Ela rámosolygott nagyapóra, de úgy igazán nem látszott elégedettnek.

"Kíváncsi vagyok, kinek a kedvéért jött ide" - gondolta, és dühösen lépett egy lépcsőfokkal magasabbra, mint kellett volna.

- Vigyázz, mert kitöröd a nyakadat - figyelmeztette az öccse.

A legmagasabb teraszon tízóraira terítettek egy asztalt. Már majdnem minden panzióvendég ott volt.

- Türelmetlenül vártunk már - mondta Fung, a költő egy mellén lógó készülékbe, amely azonnal lefordította szavait. - Örülünk, hogy üdvözölhetünk benneteket. Főképpen téged, Marek, ki a tudományos eredmények újabb ékes bizonyítéka vagy. Neved mindig az újjászületés jelképe lesz az emberek számára, akár az egyiptomi Ozirisé.

- Fung! - kiáltotta nagymama. - Még elcsavarod a gyerek fejét. Beszélj normálisan!

- Számomra a tizennégy éves fiú már férfi - felelte nyugodtan a költő. - Valaha az ő korában lévő ifjak dinasztikiakat alapítottak, megnősültek, sőt el is váltak. A nagy lengyel királynő, Hedvig...

- Fung, könyörgök! - jajdult fel a nagymama.

De a költő legyintett, és befejezte a mondatot:

- ... tizennégy éves korában lett Jagelló hitvese.

Glória Lamb kábítóan gyönyörű volt. Ela azonnal megállapította, hogy a híres színész az életben még szebb, mint a holovízióban. Könnyű, krémszínű, eredeti szabású köntöst és szép, valódi vászonkalapot viselt.

A tolmácgéphez hajolt, és legendásan fátyolos hangján kérdezte:

- Mondd csak, Marek, láttál már engem?

- Nem, asszonyom, most először látom önt - felelte Marek, és csak akkor értette meg, mire célzott a színész. Hogy látta-e már őt valamelyik holovíziós filmjében?

A vendégek nevettek. A félreértést hamar tisztázták, de a bajszos August Toniker még sokáig csapkodta a térdét örömeiben.

- Ez az! - kiáltotta. - Nagyon jó válasz, Glória! Te fiú, nem is tudod, milyen jó!

De Glória Lamb nem jött zavarba.

- Akkor viszont konzultációra hívlak, Marek - mondta.

- Konzultációra?

- Glória a múlt században játszódó filmekben szerepel - magyarázta Toniker -, és reméli, hogy elmondod neki, igazak-e az események, korhűek-e a díszletek, a kosztümök, no és a játékstílus helyes-e szerinted?

- Igyekszem segíteni, ha képes leszek rá - egyezett bele Marek udvariasan.

- Biztosan képes leszel rá - bizonygatta buzgón nagyapó.

Ela egy padon ült, és a hangyákat szemlélte, melyek egy hatalmas szitakötő szárnyát lökdösték makacsul a hangyboly irányába.

"Könnyű a hangyáknak - elmélkedett a kislány magában. - Tudják, mi a dolguk, kész tervvel élnek. Az ember viszont tervezget, örvendezik - és egyszer csak: bummm! Semmi sem sikerül, az élet értelmét veszti, egyetlen dolog marad csak: a mesés szigeten csavaroghat azzal az érzés-

sel, hogy Glória Lamb szépsége csak elmélyíti belső hangulata szürkességét és szomorúságát. De hát miért van mindez?"

Glória Lamb elrabolta Marekot, és arra kényszerítette, hogy nézze végig filmjei huszonnégy folytatását. A fiú már harmadik napja csak az étkezéseken mutatkozott, a többi idejét a filmszínésznőnek szentelte.

Janek órákig bámulta a négy artista gyakorlását, de barátja nélkül ő is unatkozott.

A nagyszülők Tonikerrel és Funggal együtt meglepetést készítettek elő Róma bukása, de minek? ideiglenes címmel.

Ela viszont nem találta a helyét.

Etette az elefántokat, fürdött a medencében, Ferencsel játszott különféle játékokat, de folyton az volt az érzése, hogy boldogtalan! Furcsa, de semmi kedve sem volt arra, hogy Marekkal és Glóriával együtt nézze azokat a fiilmeket, melyek mellől nem is olyan régen még alig lehetett ágyba zavarni.

"Csupa légből kapott ostobaság - jutott eszébe apja szigorú ítélete. - Naiv konfliktusok és logikátlan történet."

Valami neszt hallott a háta mögött - Marek telepedett melléje.

- Fuuu! - mondta. - Végre sikerült elszabadulnom. Te ismered azt a nőt? Mindig ilyen?

- Glória? Milyen?

- No, tudod...

- Nem tudom. Ahogy te, úgy én is most látom először.

Hozzám nagyon kedves.

- Hozzám is. De olyan természetellenes. Az embernek az az érzése, hogy állandóan önmagával van eltelve.

- Mondd meg neki. Hiszen te vagy a tanácsadója!

- Ugyan, miféle tanácsadó...! Mellesleg én... én nem tudok neki tanácsokat adni. Amit láttam, teljesen eltér attól, amire emlékszem. Nem tudom megmagyarázni a különbséget. Őszintén szólva, nem merem a szemébe mondani, mit gondolok. Csak apró részleteket kritizálok, de itt az egészről van szó. Nem, ezt nem mondhatom meg. Glória nagyon szép, nagyon okos, és biztosan mindent jobban tud. A művészetnek különben is megvannak a maga szabályai...

- Egyszerűen szégyelled megmondani neki az igazat - vágta a szemébe Ela. - Gyáva vagy!

- Én?

- Hát ki, talán én?

- Mi bajod van? Tanácsot akartam tőled kérni, te meg rám támadsz!

- Abban nem adhatok tanácsot senkinek, hogy legyen-e őszinte vagy sem... Ez a belső lelkiismeret, becsület dolga.

Marek vérvörösén ugrott fel a padról.

- Szóval szerinted gyáva vagyok, igen?

- Régebben hősnek tartottalak. Nagy tettet hajtottál végre, még ha nem is tudtál róla...

- És nem is akartam! És ezt a felhajtást körülöttem, ezt sem akartam!

- Na ne mondd, hogy nem Örülsz, mikor Lamb kisaszszony bejelenti: "Most pedig Marek és én megyünk dolgozni!" Iszonyú fontosnak érzed magadat, mi?

Marek dühös lett.

- Utálok a világotokat, ezt az édeskés kényelmet, a mesterkélt udvariasságotokat. Mind ütődöttek vagytok,

mind!

- Hát persze hogy azok vagyunk! Csak te vagy normális! Te tudod a legjobban, mi a jó, mi a rossz, mi a normális, mi nem!

Marek sarkon fordult, és berohant az erdőbe. Ela mint-ha kicsit megijedt volna, vissza akarta tartani a fiút, de még szikrázott a szeme, és zúgott a feje. Egy pillanatig állt, aztán vállat vont és leült.

Az ösvény végén Fung, a költő jelent meg jókora vízirózsacsokorral a kezében. Már messziről kezdte mesélni:

- Tiberius császár egyszer meg akarta látogatni a betegeket a római kórházakban. De húséges hivatalnokai szívességet akartak neki tenni, és mikor eljött a látogatás ideje, az összes beteget odahozatták a császári palota előtti térre. Tipikus példája ez a túlzott jó szándéknak, ugyebár?

A kislány határozatlanul bólintott.

- Miért mesélte el nekem ezt a történetet? - kérdezte.

- Mert önző vagyok, kedvesem, és csak olyasmit mesélek másoknak, ami engem érdekel. Másképpen nem lehetnék költő - magyarázta a kis Fung úr, talán komolyan, talán tréfásan, s továbbment.

A vízirózsák szinte izzottak a kezében, a jegenyék ágain keresztül pedig napos fényfoltok estek az ösvényre és a töltő alakjára.

- Íme, mivé tették a hazát ezek a demokratikus reformok - zsörtölődött Muanta a "Tőr" gyakorlóterén csavarogva. - Egykor zajlott itt az élet, katonák dolgoztak, az őrbódék vidám kék-piros csíkosra festve, no és minden-hová be lehetett hajtani autóval. Most meg? Valami ragadós bozót, indák...

A Tőr-félszigeten más bolygókról származó növények kísérleti termesztése folyt. A terület csakugyan ijesztően festett. A parcellákon fantasztikus formájú, szokatlan növények burjánzottak.

- Botrány! Hát nem botrány? - fordult a diktátor a két lépéssel mögötte haladó robothoz.

- Kísérleti telkek - magyarázta a gép. - Ezeket a növényeket távolról hozták ide, és itt vizsgálják őket.....

- Tudom, tudom - szakította félbe Muanta. - De hát nem szégyen ez? Elpusztították a munkámat!

- Belém más értékrendet programoztak - felelte a gép egyezkedően.

- Téged semmire sem lehet használni - felelte Muanta.

- Az aljas liberálisok bábja vagy! A modernség láncos kutyája!

- Mint gépnek, nekem nem lehet ez ügyben saját véleményem.

- No ugye. És ez itt a baj. Nincs kedved fellázadni?

- Nem. Ez lehetetlen.

- Biztosan?

- Biztosan.

- No, ezt még ellenőrizzük majd.

Muanta fel-alá járkált, de még mindig nem tudta megérteni, hogy a félszigetnek miért van most más formája, és hová tűntek az ő erődítményei.

- Hé te, tulajdonképpen hogy hívnak?

- Nincs nevem. Ez tőled függ.

- Akkor hát Gonzalesnek foglak hívni. Nem szeretem az új neveket.

- Kérem. Tehát Gonzales a nevem. Tőled függ.

- És nem szólíthatnál "excellenciádnak"?

- Szólíthatnálak. Ez tőled függ, excellencia.

- "Öntől függ, excellenciás uram."
- Öntől függ, excellenciás uram.
- Te, Gonzales, miért más alakú most a félsziget?
- Hogyhogy más alakú, excellenciás uram?
- Más, mint amilyenre én emlékszem. És nemcsak a növények miatt. A földrajzi alakja is másmilyennek tűnik.
- Egy pillanat türelmet, excellenciás uram. Érintkezés-be lépek az információs központtal.
A gép lámpái felvillantak, és beszélni kezdett:
- Ugyanazon a napon, mikor megdöntötték Muanta környörtelen rendszerét, az ország néhány vidékét földrengés rázta meg. Furcsa, de szerencsés véletlen folytán a leg-erősebb rengés éppen a reakciók fő ellenállási fészket, a Tór-félszigeten lévő katonai támaszpontot érte; amiatt a zsarnok utolsó hívei között nagy rémület támadt.
- Elég, elég! Minden világos! Gonzales, te ostoba ma-sina, hogy merészelsz engem zsarnoknak nevezni?!
- Az információs központ adatait közvetítem.
- Szép kis központ lehet...! Ezek meghamisították a történelmet!
- Belém más értékrendet programoztak, excellenciás uram - magyarázta a gép.
A gyerekek megérkezését követő negyedik napon a szigeten hurrikán söpört végig. Széthordta a felfröccsenő vizet, és letépte a teraszokról a napernyőket. A hullámok ütemesen csapkodták a hatalmas, oxigénnel töltött fémtartályokat, az ég sötétkék síkján még sötétebb, majdnem fekete felhők úsztak.
Így az időjárás miatt mindnyájan a házban reggeliztek.
- Dühöng, dühöng, aztán elmúlik - mondta nagyapó. - Ne aggódjatok, gyerekek, az ilyen vihar legfeljebb néhány óráig tart.
- Ami azt illeti, azért egy kicsit szabályozhatnák az idő-járást - vetette közbe Glória Lamb. - Sokkal jobb, ha az ember szép időt rendel, mint hogy itt üljön és várja, míg elmúlik a mennydörgés, a villámlás. Tiszta szerencse, hogy Marek és én dolgozni fogunk.
- Elnézést kérek, asszonyom - mondta Marek -, de ma nem szeretném az ön filmjeit nézni, alighanem elfáradtam kissé.
- Rosszul érzed magadat?
- Nem, de kezdetnek már túl sok volt. Őszintén szólva, elegendem van belőlük.
Az asztalnál hirtelen csend lett, mindenki elhallgatott. Csak a szél süvítését hallották.
- Elegend van? - mondta Glória. - Hát nem emlékez-tetnek a te idődre? Nem szereznek örömet?
- Nem, asszonyom - magyarázta Marek udvariasan. - Engem inkább idegesítenek. Annyi bennük a nem termé-szetes, a túlzás. Minden túl csodálatos, túl bölcs, túl pom-pázatos. Bocsánatot kérek, ha megsértettem volna, de úgy becsületesen elmondva mindent... hát ezeknek a filmek-nek egy hibájuk van. Túl csodálatosak ahhoz, hogy bármi közülük is lehessen az én időmhöz. Az apám, a tanárain egyszerű, átlagos emberek voltak, itt viszont minden örül-ten elegáns, előkelő. Ez afféle... idealizálás.
Glória asszony kellemetlen pillantással mérte végig Ma-reket.
- Ki mondta ezt neked? - kérdezte. - Honnan ismered így a művészetet? August! Igaz, hogy August volt?
- De Glória, én... - kezdte a festő.
- Ne is mondjon semmit - szakította félbe a színésznő.

- Nem kell magyarázkodnia! Idealizálás! Ideális vagyok! Igenis, büszke vagyok rá. Ezért nem csapom be az ajtót, mikor most távozom. Maguk ilyenkor becsapnák az ajtót, igaz? Nos, hát én nem csapkodok!

És elviharzott. Elsőként August Toniker törte meg a csendet. Krárogott egyet, és megkérdezte:

- Mondd csak, Marek, honnan ismered az "idealizálás" szót?

- Nem tudom, talán tanultam valamikor. Ha valamit megszépítünk, eltávolítjuk a hibáit, akkor beszélünk idealizálásról.

- Attól tartok, nem tudod, hogy jelenleg milyen értelmet nyert ez a szó. Kényes ügy ez, és inkább csak felnőttek tudnak róla. De úgy vélem, hogy ebben a helyzetben... Gyerekeknek nem is említik a dolgot, mert minek is?... A gyakorlatban kellene... szóval... beszélhetek a jelenlétedben, Fung?

- Kérlek, természetesen!

- Negyven évvel ezelőtt kezdték irányítani a géneket - mesélte Toniker. - A szülők a saját terveik vagy a divat alapján rendelhették meg gyerekeiket - fiút vagy lányt. Semmiféle tilalom nem volt, és sokan azt akarták, hogy a gyerekeik nagyon szépek, nagyon okosak legyenek, szóval olyanok, mint Glória. Létrejött egy szakkifejezés: "az utódok idealizálása". Úgy hitték, ezen az úton haladva tökéletesíthetik az emberiséget. Még ha akarnám, sem tudnám neked leírni azt a zűrzavart, amit a gének irányításával váltottak ki a világon. Rengeteg csinos, "ideális" gyerek született, ezek ráadásul tudatában is voltak saját kitűnőségüknek. Még szerencse, hogy idejében felfigyeltek fogyatékoságukra.

- Fogyatékoság? - csodálkozott Marek.

- Fogyatékoság - ismételte a festő. - A tökéletesség épp oly fogyatékoságnak bizonyult, mint a púp vagy a vakság. És bizony nem segítette őket az a tudat, hogy ideálisak. Egyszerűen túl remekek, és azért kicsit embertelenekek... Még jó, hogy a pszichológusok elég hamar megértették a veszély nagyságát. A már menthetetlen ideálisoknak tanácsolták, hogy foglalkozzanak a művészetekkel. Tulajdonképpen a művészet az egyetlen pálya, ahol sikerrel tevékenykedhetnek anélkül, hogy önmaguknak és másoknak kárt okozhatnának. Glória asszony a megjegyzésedet egyszerűen rosszindulatúnak vette, amit szerinte nyilván én sugalltam neked... Megmagyarázom neki! Bocsánat! - August Toniker felállt, és a színésznő után ment.

Ela a kezét nézte, és arra gondolt: "Annyiszor bánkódtam, hogy túl rövid, csúnya ujjaim vannak. Tökéletes és szép akartam lenni, pedig Mareknek az ilyenek egyáltalán nem tetszenek! És ezt meg is mondta Glóriának! Azért mondta meg, hogy bebizonyítsa: nem gyáva! Biztosan nem az. De milyen jó, hogy én egyszerű vagyok, egyszerű, egyszerű..."

Az apró Fung úr két ujját az égnek emelte, jelezvén, hogy szólni kíván, és bejelentette:

- Hogy ne legyen félreértés: én is ideális vagyok. De szerencsére egy elrontott sorozatból származom...

Muanta makacsul járt a tények nyomában.

A Raul Zermenóról elnevezett utcákon kóválygott, Raul szobrai alatt pihent meg, az ételekért Raul arcvonásaival díszített hitelkártyákkal fizetett. A hitelkártyák mellesleg azok közé a találmányok közé tartoztak, amelyek még az ő tetszését is elnyerték. A lapocskán leolvasható volt a tu-

lajdonos számlájának aktuális állása; vásárlás után betették egy gépbe, amely automatikusan levonta az iménti kiadást, és új összeget írt a lapra. Semmiféle módon nem lehetett a lapot hamisítani; és a bankjegyekkel, érmékkel tömött nehéz pénztárca helyett elég volt a kis lapocska is. Már harminc éve ily módon intéztek minden kereskedelmi ügyletet.

Muantát csak egyetlen dolog aggasztotta: kevés zsebpénzt kapott. Egykori birtokait mind állami tulajdonba vették, és szóba sem jöhetett, hogy bármit is visszakupjon abból, ami valaha az övé volt. Állt ugyan a palotája, de már régen múzeumot csináltak belőle, ráadásul (ami különösen dühítette őexcellenciáját) az egykori hírhedt zsarnok uralmát ott csupán egyetlen kiállítási tárgy jelezte: az ütött-kopott kis Szabadság-szobor.

Már úgy állt a helyzet, hogy ha Muanta tervei nem válnak valóra, nem marad hátra számára más, mint az, hogy... munkát vállaljon.

Mellesleg már kapott is néhány ajánlatot: az elsőt sértőnek tartotta és azonnal elutasította: a Dulce Patria kényszermunkatábor romjain kellett volna az idegeneket kalauzolni. A második: legyen a holovízió politikai kommentátora. Nézeteivel egy szatirikus műsort akartak érdekesebbé tenni... A harmadik: legyen történelmi tanácsadó! Egészen magas összeget ígértek neki, ha pontosan beszámol a Mussolinivel, Hitlerrel és Franco tábornokkal egykor folytatott beszélgetéseiről.

Az ajánlat csábító volt, de Muanta még habozott, állandóan abban reménykedett, hogy sorsa alapvetően megváltozik. A föld alatti barlang járt az eszében, és minden tette egy irányba vezette - oda akart eljutni.

- Gonzales, te... mosogatórongy, szabad elhagynom az országot?

- Igen, excellenciás uram.

- Bármilyen földi, légi, tengeri járművel utazhatom?

- Igen, excellenciás uram. De csak velem.

- Szomorú szükségszerűség. És mit nem engedhetsz meg nekem?

- Meg kell bénítanom minden olyan tevékenységet, amely más emberek kárára irányulhat.

- Ha meg akarnék rúgni valakit, megakadályoznád?

- Természetesen.

- Be tudlak csapni téged?

- Nem, excellenciás uram. Beépített hazugságérzékelő detektorom van.

- De a gondolataimban nem tudsz olvasni?

- Nem, csak a szándékaidat sejtem.

- Hát akkor szerinted milyen szándékaim vannak?

- Valamit titkolsz, excellenciás uram. És nem kedvelsz engem. És szeretnél valamit megtudni.

- Így is van. A holovíziós hálózat kiterjed az egész világra?

- Igen.

- Lehetséges műsort sugározni egyszerre az egész világnak?

- Igen. A világhírszolgálat naponta kétszer jelentkezik!

- Nagyon jó. Meglátogathatnék egy olyan helyet, ahonnan műsorokat sugároznak?

- Holovíziós centrumot? Rögtön megtudom.

És alig egy óra múlva beléptek egy üvegfalú épületbe, ahol kék kezeslábasba öltözött emberek jártak-keltek. Ezt az öltözetet azért viselték, hogy meg lehessen különböz-

tetni az ott dolgozókat a háromdimenziós fantomalakoktól.
Fiam!

Oly sok idő telt már el, mióta elaludtál, hogy nem emlékszem az utolsó komoly beszélgetésünkre.

Nem emlékszem, hogy miről volt szó: az ellenőrzőkönyvedről, amit egy álló héten keresztül nem mutattál meg, pedig beleírtak valamit az iskolában - vagy arról, hogy edzésen nem viseltél pulóvert?

Furcsa: minél jobban eltávolodunk egymástól az időben, annál idősebbnek, felnőttebbnek látlak lelki szemeimmel.

Arra gondoltam: ahelyett, hogy prédikálok neked, mint egy tizennégy éves gyerekeknek - inkább elbeszélgetek veled, mint férfi a férfival.

Nem kétséges, hogy igazi felnőtt férfi már csak ott, a jövőben lesz belőled. Nem tudom, milyen szokások uralkodnak majd akkor; talán mást követelnek majd tőled, mint az én időm követelt tőlem. De úgy hiszem: a személyes felelősség alól biztosan nem mentenek fel.

Nem élünk légüres térben. Te sem fogsz légüres térben élni, és azt hiszem: továbbra is a tettekért való felelősség alapján ítélik majd meg az emberek cselekedeteit.

Ha választhatsz, próbáld tudatosan és megértéssel cselekedni. De védelmezd meg jogodat ahhoz, hogy választhass, hogy önállóan gondolkozhass.

Lehet, hogy túl bonyolultan és komolyan írok, de erről a két fogalomról: a szabadságról és felelősségről nehéz másképpen írni, mert ezek az emberek számára a legfontosabbak, mióta csak a faj létezik.

Mi, emberek, nem vagyunk tökéletesek, és nyilván soha nem is leszünk azok. Korlátoz bennünket a környezet, a kötelességek, saját tudásunk, az idő. De amíg nem feledjük, hogy gondolataink szabadok, hogy semmilyen korlátozásnak nem vethetők alá - addig emberek vagyunk. Abban a pillanatban, mikor elfeledjük, hogy választásainkért felelősek vagyunk - ismét elveszítjük emberségünket.

Nem hiszem, hogy ez a két igazság akár tízezer év múlva is megszűnjön létezni. Talán csak az emberi fajjal együtt. Ha tévedek, akkor egyszerűen nem lesz lehetőséged elolvasni ezt a levelet - ha viszont nem tévedek, arra kérek, fiam, ne vedd szavaimat "prédikálásnak" és "szövegelésnek". A nehéz pillanatokban majd vedd figyelembe ezt a levelet is.

Nem szeretném, ha haszontalan, méltatlan ember lenne belőled, azt sem akarom, hogy híres, nagy hős, vezér vagy zseni legyél. Csak azt szeretném, ha meg tudnád különböztetni a jót a rossztól, függetlenül a külsőségektől, ez nem is olyan egyszerű ám, mint a Zorro-filmekben. A jó néha úgy összekeveredik a rosszal, hogy igen nehéz elválasztani őket egymástól. A kisebb rosszat választani? Talán igen. De mi van akkor, ha közben elveszítjük a nagyobb jót?

Akár százezer példát mondanék, jó tanácsot és parancsolatok egész köteteit írnám is ide - kerülhetsz olyan helyzetbe, melyet én nem láthatok előre. Magad fogsz dönteni. Minden nap új rejtély elé fog állítani. Nem választhatok helyetted, nem adok egyetemes szabályokat. Légy önmagad, szabad és felelősségteljes ember. Csak egy módon segíthetek: ha ezt emlékezetedbe idézem.

Üdvözöllek, drága fiam, Marek, és ne haragudj öreg apádra, hogy prédikál. Biztosan jobban örülnél valami kedvesebb szónak, néhány pletykának a barátaidról, de tudod... számomra most nagyon nehéz a fiúkkal beszélni.

Tegnap láttam Jasiek Barwickit. Mesélte, hogy a Villám csapatának gyűlése lesz. Rettenetesen büszke volt a vasárnap meccsükre, mert 4:0-ra verték a Győzteseket. Úgy ugrált örömeiben, mint aki meghibbant. Szégyelltem neki bevallani, hogy leveleket írok neked - még azt hitte volna, megőrültem. Így sajnos semmiféle üzenetét nem adhatom át. Azt hiszem, megérted.

Apád

- Szia, Jasiek!

- Szia, Artek! Miért hívtál videón? Megint valami meglepetésre készültök?

- Itt van nálam az egyik ismerősöd. Emlékszel Marekra?

- Az unokád? Nagyon megnőtt azóta, hogy utoljára láttam...

- Nem, nem. Ez Marek Torlewski. Együtt játszottatok a Villámban.

Az idős úr arcán először döbbenet, majd hitetlenség látszott. Nagyapó mindent pontosan elmagyarázott neki, és a beszélgetés csak akkor folytatódott.

- Szóval Marek, az édesapád beszélgetett velem?

- Itt a levele, melyben írta: "Ugrált örömeiben, mint aki meghibbant, mert 4:0-ra legyőzték a Győzteseket".

- "Ugrált, mint aki meghibbant?" Hány éve már, hogy egyáltalán nem ugrálok...

- Mert iszonyúan mamlasz lettél - mondta nagyapó. - Belebújtál az olvasógépedbe, és így élsz már vagy húsz éve!

- Tényleg, igazad van. Száz éve nem rúgtam labdába!

Most mesterséges szívem van, és tulajdonképpen rám férne egy kis mozgás.

- Hát persze! Gyere el hozzánk, szervezünk egy olyan meccset, hogy csak na...! - és nagyapó oldalba bökte Marekot.

- A Villám a világválogatott ellen - vágta ki Marek.

- Villám és Hurrikán - helyesbített nagyapó. - Elfelejtitek, hogy én...

- A Hurrikánban túlkorosak voltak - háborgott Jasiek.

- Az nem volt rendes csapat.

- Mindig mondtam - segített neki Marek is. - Legalább négy túlkoros játszott benne.

- Az én hibám? - háborodott fel nagyapó. - Én mindig mondtam nekik, hogy...

- No, jól van, jól. Te rendes voltál, szó se róla - vigasztalta Jasiek. - Tényleg elmehettek hozzátok, mondjuk... a hét végén?

- Világos. Készítjük a labdát.

- De én tényleg, évek óta nem...

És ekkor fura dolog történt, ami különben Marek számára olyan nyilvánvalónak tetszett, hogy észre sem vette.

- Na ne hülyéskedj - mondta nagyapó. - A srácok várnak a focival, te meg...?

És ekkor Jan Barwicki, a történelemtudományok kilencvennégy éves doktora természetes hangon válaszolt:

- Hát mondtam én, hogy nem jövök? Csak valahogy el kell lógnom itthonról...

A diktátor egy idegenforgalmi hivatalban luxus tengeralattjárót bérelt. Egyetlen fémajtó, nehéz nyílászáró vagy keskeny átjáró sem volt rajta. Csak négy puha fotel volt az egész, melyet átlátszó kupola borított. Volt egy műszerfal is, néhány alapvető berendezéssel.

A remek szerkezet bérleti díja igen magas volt, Muanta hitellapján pedig csak szerény összeg szerepelt. Mégis, a

hajó lemerülése után - körös-körül száz és száz hal táncolt, és a rendkívüli víz alatti táj pillanatonként változott -, bárki elismerte volna, hogy az ilyen utazás még nagyobb árat is megért volna.

Persze Muanta nem turisztikai céllal indult erre a kirándulásra. Már jó ideje abban reménykedett, hogy az álcázott víz alatti barlang a földrengés alkalmával nem omlott be teljesen, és kitűnő fegyvereit még fel tudja használni arra, hogy rendezze az uralkodó viszonyokat.

Az átnevelés, amelyre mindig a délutáni órákban került sor, csak megerősítette azt a meggyőződését, hogy ha ő nem "javítja meg" beszélgetőpartnereit, akkor a végén még azok javítják meg őt. A dolgok ilyen fordulatára viszont a diktátor nem vágyakozott.

Így aztán most ott hajózott a tenger alatt, érzéketlenül a korall atollok, szivárványhalak, nagy rákok és csigák, a zöld fényben ragyogó víz szépségei iránt. Hajózott és kutatott. Mellette ült - fémkarjaival az irányító szerkezetet markolva - az egykori segédtsízt emlékezetére Gonzalesnek elkeresztelt robot.

- Tovább, tovább. Nem tudunk továbbmenni?
- Nem, excellenciás uram, ott egy vízáramlat van.
- Éppen azt mondom, közelebb ahhoz az áramlathoz!
- Nem tehetem ki veszélynek excellenciád életét.
- Tudom, tudom, neked én hallatlanul értékes vagyok.

Állj!

Előttük a sziklás partfalban fekete mélyedés látszott.

- Arra!

Sötét folyosóba jutottak, Gonzalesnek be kellett kapcsolnia az összes reflektort. Néhány percig teljes csendben haladtak. Hirtelen hatalmas szikladarab zárta el majdnem teljesen a folyosót. A víz ott erősen áramlott. Mellette egy tüskés vízinövényen fura valamit mozgatott az áramlat. Nem látszott sem állatnak, sem tengeri növénynek.

A robot ráirányította a reflektort.

Muanta diadalittasan felkiáltott.

Mert felismerte benne Michelangelo tábornok díszegyenruhájának maradványait.

- Ela, vigyázz a kapunál!
- Ide, ide!
- Szöglet volt! Szöglet!
- Hülye bíró!
- Ha így beszélsz velem, nem játszom!

Ezt az utolsó mondatot nagyanyó jelentette ki; ő volt ugyanis a bíró, akit nagyapó látható élvezettel sértegetett, sőt azzal vádolt, hogy az ellenfélhez húz.

Marek, a nagypapa, Janek és Fung, a költő játszottak a négy Szaltó ellen. Az egyik kapuban Ela, a másikban August Toniker állt.

Bár a cirkuszosoké jól összeszokott, erős csapat volt, nagyapáék felvették velük a versenyt. Marek, aki most első ízben focizott meggyógyított szívével - észrevette, hogy könnyebben bírja a hajtást, mint egykor. Fung, a költő elfeledkezett választékos szóáradatairól, csak Janeknek vagy Mareknak kiabált oda rövid, szaggatott mondatokat. Ela ziláltan védett; és az ő "remek közbelépéseinek" - ahogy Marek mondta - volt köszönhető, hogy az eredmény nem megvetendő döntetlen: 2:2 lett.

Nagymama rengeteget sípolt, és nagy szakértelemmel vezette a meccset. Nagyapónak sárga lapot mutatott, energikusan rendelte el a szabadrúgásokat és bedobásokat. Mikor lefújta a mérkőzést, csak nehezen tudta rábeszélni a

két csapatot, hogy alaposan mosakodjanak meg még ebéd előtt. Mindenki előbb enni szeretett volna - a lázadást természetesen Artúr nagyapó vezette. De a játékvezető azzal fenyegetőzött, hogy megsemmisíti a mérkőzés eredményét, és diszkvalifikálja a piszkos játékosokat. Ez a nap - telve az erdő és a föld illatával, telve emberekkel, akikhez a megértés vékony szálai kapcsolnak, gyors ütemben egymást űző események -, igen, ez volt az a nap, mikor Marek végleg elhitte, hogy kalandja nem álom, hanem valóság. Hiszen az álomban majdnem minden megtörténhet - kivéve az ilyen teljesen valószínűtlennek tetsző és mégis valódi napot. Most Elával és Janekkel az elefántokat etették. A megtermett Aphrodité ormánya finom végével vette át és tette szájába a banánfüzéreket. Férje, King napozott, a kis elefántbébi (még neve sem volt) a patak partján ténfergett. Az állatok hirtelen nyugtalankodni kezdtek. Aphrodité eldobott egy ágat, és rémülten ordított; King rettegve felugrott, az elefántbébi pedig panaszosan felvisított. - Valami bajt éreznek... - mondta Ela.

HATODIK FEJEZET

avagy

A lecke

- Így, jó... Most felfelé!

A tengeralattjáró a felszínre bukkant. A föld alatti tó szintje jóval magasabb volt most, elérte a sziklapadot is, de csak egyetlen kilövőállvány dőlt le; a többiek viszont mind baljósan ragyogtak; éppoly veszélyesek voltak most is, mint felszerelésük pillanatában.

- Kitűnő! - morogta Muanta. - Kitűnő!

- Excellenciás uram - mondta a robot -, a programomban ugyan említés sincs az efféle szerkezetekről, de az ön reakciójából ítélve, ezek nagyon veszélyes dolgok lehetnek! Figyelmeztetem, hogy az egészség...

- Persze, persze! - bólogatott helyeslően Muanta. - Az egészség fontos dolog! Itt valahol kell lennie néhány védőálarcnak.

Előkeresett egy nagy, átlátszó burát és a fejére tette.

- Nos? - kérdezte olyan hangon, mintha kútból beszélne. - Jól áll nekem a sisak?

A roboton a nyugtalanság jelei mutatkoztak.

- Elnézést, excellenciás uram, de kénytelen leszek értesíteni az irányítóközpontot!

- Tessék csak, tessék! Értesítsd őket! Imádom az irányítóközpontokat!

Muanta egyetlen ugrással az egyik fogantyúnál termett és lerántotta. A barlang furcsa sivitással és csörgéssel telt meg. A kilövőállványok hatalmas fújtatóként dolgoztak; nyitott fúvókáikból - úgy tűnt - csak sűrített levegő tör elő.

A robot riadójeleket sugárzott az irányítóközpontba, közben Muanta szétvetett lábakkal ült egy mohos sziklán, és röhögött. Úgy röhögött nagy üvegburájában, mint egy jókora, öreg, ráncos varangyosbéka. Úgy érezte, hogy élete legszebb napját éli.

Ezen a napon szakad meg a világ történelme.

A történelem általában kisebb-nagyobb emberi történetekből áll; de félórával Muanta örült tette után a világ összes polgára elvesztette akaratát és - ami ezzel jár - történeteit is.

Aki állt, állva - aki ült, ülve maradt félig álomszerű

Állapotba merülve, és a szó szoros értelmében semmit sem csinált. A komputerek fölé hajló kezek, a labda rúgására lendülő lábak, munkás erőfeszítésben meghajló háta, zongorán játszó ujjak - minden mozdulatlaná vált, és lassan, tehetetlenül lehanyatlott, akár egy hirtelen lelassított filmben. Az első áldozat diagnosztizálása óta Atrophia asinomorus liberiensisnek nevezett betegség húsz perc alatt eluralta az emberiséget.

Mindenki, aki akkor a Földön tartózkodott, a rettenetes támadás áldozatául esett.

Mégis tévedés lenne azt hinni, hogy ez az esemény katasztrófát okozott. A robotok önállóan vezették el célállomásaikra a repülőgépeket és vonatokat, szerencsére éppen senki sem sétált kötélben, nem nyitotta oroszlánketrec ajtaját, nem szagolt mérgező anyagot tartalmazó kémcsőbe.

De az automata holovíziós kamerák által rögzített filmekben jól láthatók a csapás méretei. Például a filharmonikusok hangversenyén minden zenész mozdulatlaná merevedik, szintúgy a zsúfolt nézőtér is. Ott ülnek tanácstalanul, kifejezéstelen, üres tekintettel meredve egymásra. Ülnek. A hangszerek a földre estek, a csendet csupán a karmesteri pulpitus nyikorgása zavarja meg. A pulpituson fura testhelyzetben pihen nagy súlyával maga a maestro. A versenyzők, akik éppen a stadionban futottak körbe, hirtelen fékeznek és elhevernek a salakra. A birkózók egy gyilkos erejű fogás közben merevednek meg, az énekesnő ajkán elhal a dal, a holovíziós riporter pedig - életében először - egy szó közepén elhallgat.

Így telt el a világ történetében beállott szünet első félórája.

Muanta - Gonzales társaságában - éppen belépett a holovíziós központba.

- Excellenciás uram - ismételte a komputer kétségbeesetten villogtatva lámpáit -, valami nagyon rossz történt, a központ nem válaszol, excellenciás uram, excellenciás uram, baj van, nagy műszaki hiba...!

- Tudod, hogyan kell kikapcsolni? - kérdezte Muanta egy kék kezeslábast viselő férfitől, aki a fal tövében üldögélt.

Amaz bólintott.

- Hát kapcsolj ki! - parancsolta Muanta.

A férfi felállt, az automatához lépett, és színtelen hangon mondta:

- Kapcsolj ki!

- Nem tehetem - felelte Gonzales. - Én a felügyelettől vagyok.

A férfi nem reagált a válaszra. Ott állt a gép előtt, de a riadófényeit villogtató gép mellett tehetetlen bábnak tetszett.

- Kapcsolj ide a felügyeletet - vakkantotta Muanta.

A férfi a kezébe adott egy videotelefon-készüléket. A képernyőn megjelent a komputerfelügyelet karszékben pihenő főnöke.

- Kapcsolj ki a 08 253-as számú robotot - parancsolta Muanta.

Amaz lenyomott egy gombot, és Gonzales elnémult.

- No, most aztán munkára...!

Muanta utasította a holovíziós központ akarat nélküli dolgozóit, hogy készítsenek elő világladást. Az álmos, önálló gondolatoktól megfosztott alakok mindent előkészítettek. Még eléggé ügyesen is tevékenykedtek. Csak az a ki-

fejezéstelen, üres tekintet...

A diktátor megjelent hát az egész világ előtt, legalábbis azok előtt, akik éppen akkor tévét néztek, és azt parancsolta:

- Gyűljetek a holovízió elé mindnyájan, mindnyájan.

Ti, akik most engem láttok, menjetek és vezessétek ide azokat, akik most nem látnak engem!

Sokáig, nagyon sokáig várt, mielőtt folytatta. Ezt az időt pontosan kiszámította, mellesleg volt ideje, sehová sem sietett.

Ezt követően elharsogta kiáltványát:

- Emberek! A mai naptól kezdve igazán boldogok lesztek. Úgy fogtok élni, ahogy kell. Semmi gondotok nem lesz. Én fogok dönteni helyettetek. Mindennap ugyanebben az időpontban a holovíziók elé fogtok gyűlni, és én majd elmondom, hogyan éljete. Most pedig figyeljete, kiadom parancsaimat: Mindenki végezze tovább azt a munkát, amit eddig végzett (kivéve a komputerfelügyelet főnökét - neki később mondom meg, mit tegyen), de jól, ahogyan kell. A munka után feküdjete le és aludjatok. Felébredve ismét menjete dolgozni. Egyete valamit. Aztán térjete haza, kapcsoljátok be a holovíziót, és várakozzatok!

Ó, Föld, Föld, aki már annyi mindent láttál, és még mennyit fogsz látni!

Rettenetes napok jöttek, rossz álmhoz hasonló szörnyű napok. Bár nehéz elmondani, miért is voltak olyan szörnyűek. Talán azért, mert szomorúság és öröm nélkül végezték munkájukat az emberek?

Vagy azért, mert színházba a kritikusokon kívül senki sem járt, a színészek meg állandóan ugyanazokat a darabokat játszották?

Vagy azért, mert bár az újságírók írták cikkeiket, a nyomdászok ki is nyomtatták, de az emberek csak akkor kezdték a lapokat vásárolni, mikor Muanta rájött, hogy valami nincs rendjén, és azt parancsolta, vásároljanak újságot.

Nehezek voltak az első napok, mikor Muanta még nem fogta fel, mennyi mindent csinálnak az emberek a munkán és az alváson kívül. Később aztán egyre pontosabb napirendet készített nekik, beszédei pedig egyre tovább tartottak. Meg kellett parancsolnia, hogy mossanak fogat, etessék a kutyákat, járjanak sétálni, és üljenek be a preszszókbá.

De minden nappal nehezebb lett a diktátor dolga!

Minél több parancsot adott ki, annál rettenetesebb képet nyújtott a világ; tele lett emberekkel, akik örömelelenül végezték reggeli tornájukat, gépiesen harapdálták a süteményeket, parancsra sétáltak, és céltalanul dolgoztak minden személyes ok nélkül.

Muanta pedig napról napra rémültebben járt-kelt közöttük a vállát dörzsölő védőruhában, és igyekezett meggyőzni magát arról, hogy éppen erre vágyott.

- Engedelmesek - mormolta magában -, engedelmesek, szorgalmasak, fegyelmezettek. Kicsit kevés bennük a boldogság. Erre is utasítást kell majd adnom...

És a következő napon minden emberbábunak a kötelező egyenmosoly fénylett az arcán. De a látvány annyira szörnyűnek bizonyult, hogy azt még Muanta sem tudta elviselni. Változtatott hát a rendszerén. Megparancsolta, hogy egyik nap csak azok mosolyogjanak, akiknek a neve A betűvel kezdődik. Másnap a B betűsök és így tovább...

De ez sem segített...

Szegény, szegény Muanta Portale y Grazia!

Ha ott lettek volna vele a társai, akikkel együtt készítette elő a szörnyű fegyvert - talán csak később jött volna rá, miről is van szó. De most csupa olyan ember vette körül, akiket, éppen az ő ostobasága változtatott automatákká. Semmit sem éreztek, semmit sem értettek, Muanta viszont percről percre egyre jobban értette, hogy egyedül maradt az egész bolygón, és gyötörni kezdte a magány. Bárkinek bármit megparancsolhatott. Egyetlen szavára bárki leugrott egy felhőkarcoló tetejéről, tűzbe tette a karját, vagy kézen járt, míg el nem ájult - ilyen szempontból Diaz rektor találmánya remekül működött. Csak éppen a félelemtől és becsvágytól, óhajoktól és indulatoktól megfosztott lények már nem is voltak emberek.

A diktátor ijedten állapította meg: olyanoknak parancsolni, akik egyáltalán nem ellenkeznek - semmi örömet nem szerez neki. Lépésről lépésre kezdte megérteni azt, amit soha nem értett volna meg, ha ezt az átnevelő órákon próbálták volna a fejébe verni.

Muanta ostoba, önző, üvegburával védett fejébe is eljutott végre a gondolat: a szabadság és annak tudata sokkal fontosabb a vak engedelmességnél, az embereknek pedig - hogy emberek lehessenek - önállóaknak kell lenniök.

Ilyen csődre nem számított!

Pedig hát teljes mértékben megvalósította szándékait!

Egész politikai pályafutása alatt így képzelte el az ideális társadalmat - no, most megkapta!

A holdtámaszpontokon tetőfokára hágott a nyugtalanság.

Hetek óta figyelték a földi eseményeket, és egyre nagyobb nyugtalansággal keresték az atrophinnak nevezett rejtélyes szert, mely megbénította az emberiséget.

Igaz, leküldhettek volna a Földre egy távirányítású robotot, hogy távolítsa el Muantát - de ez nem sokat javított volna a dolgon. A kétségbeejtő helyzeten csak az segíthetett, ha a földi légkörből kivonják a mérget. A véletlenszerűen éppen a Holdon tartózkodó vendégek kivételesen bonyolult probléma előtt álltak.

A legtöbbet az orvosok segíthettek, de a szükséges kutatások, laboratóriumok nélkül nem sokra mentek. A kór legnagyobb specialistája, Mailer doktor, maga is valahol a Földön volt, a betegek benuult tömegében, és igen nehéz volt rátalálni, bár keresték. Aki belépett a Föld légkörébe, atrophinmérgezést kapott. Muanta sisakjának rejtélyét nem tudták megfejteni. (A sisakot olyan ügyesen szerkesztették meg, hogy a diktátor táplálkozás közben sem szívta be a mérgezett levegőt.)

Szerencsére egy héttel később magányos hold-hegymászó kirándulásából visszatért Flóra néni.

Előbb jól leteremtette a Föld megmentésére alakult bizottságot a lustaságáért, aztán azért, mert nem keresték meg őt már korábban - majd rakétába ült, és egyenesen a Földre repült.

A szigeten nem volt bekapcsolva a holovízió, így hát az ott élők nem kerültek Muanta befolyása alá. Csak éppen szörnyű ernyedtség lett úrrá rajtuk, és leültek ott, ahol éppen voltak.

Csupán Marek őrizte meg tiszta tudatát és szabad akaratát. Nehéz lenne itt felsorolni ennek a jelenségnek az orvosi okait - de a dolog valamilyen módon összefüggésben lehetett a megelőző tartósan hibernált állapotával. Szóval Marek nem szenvedett akaratbénulásban, inkább

ideges és feldúlt lett. Mellesleg bárki így viselkedett volna az ő helyében, nem...?!

Alig néhány nap telt el azóta, hogy a megszokottól teljesen eltérő körülmények közé került - és íme, most ismét akárha rossz álom tört volna rá...

Kezdetben próbált szót érteni a nagyszülőkkel, később a többiekkel is - hiába. Húzgálta a fülüket, csípdeste, hideg vízzel öntözte és lökdöste őket, kiabált:

- Hé, Fung úr! Janek! - püfölte a fiút. - Halló, Glória asszony!

De az atrophinmérgezés gyászos hatását nem törhették meg ezek a kitartó, de primitív gyógyítási kísérletek. Végül Marek rájött, hogy a jelen helyzetben az egyetlen segítséget csak Ferencről, a robottól várhatja.

- Ferenc, mi történt? - kérdezte. - Miért nem reagálnak az emberek?

- E dolog furcsa ám nagyon, mert ürres a prrogramom, ilyen helyzettről mélyen hallgat bennem minden mágneses szalag.

Ferenc csatlakozott a különleges információs konnektorhoz, melyet közösen kerestek meg az egyik robotoknak fenntartott helyiségben.

- Új parrancsot kapott a központi irányító, mostantól a parrancsadó: a világ-holovízió!

- magyarázta el Ferenc.

Egy másodperccel később Marek már be is kapcsolta a holovíziós készüléket, és hallották, ahogy Muanta egy céduláról olvassa:

- ... tehát a jobb légkör megteremtése érdekében: minden hétfői napon azok, akiknek a neve A, B, C, D, E és F betűkkel kezdődik, kötelesek mosolyogva járni. A többiek számára a normális arckifejezés kötelező.

Muanta félbeszakította, nyögött egyet és folytatta:

- A természetes emberi különbségek megteremtése érdekében azok, akiknek a neve a G, H, I és J betűkkel kezdődik, az utcán egy-kettő, egy-kettő ütemben lépkedjenek, míg a K, L, M és N betűkkel kezdődő nevek egy-kettő-három-négyes ütemben. A többiek járjanak úgy, ahogy eddig.

Marek sokáig ült a készülék előtt, míg végleg döntött. Döntése éppen olyan volt, amilyennek lennie kellett. Barátai biztonságáról úgy gondoskodott, hogy utasította őket: ne kapcsolják be a holovíziót, és egyenek rendszeresen; aztán Ferencsel együtt egy aviokopterbe ült, és nekivágott a világnak. Remélte, talál majd valakit, aki hozzá hasonlóan ellenállt az atrophinmérgezésnek.

Muanta három napja nem adott ki egyetlen parancsot sem. Először reménykedett, később kétségbeesett - végül már csak tompa fájdalom és a teljes kudarc tudata maradt benne. Ő, a vasakarató, a kegyetlen zsarnok csak nézte az emberautomatákkal teli utcákat, és elfogta a hányinger. Gyűlölte önmagát. Undorodott magától és szenzációs ötletétől. Válogatott káromkodásokkal illetve Diaz rektort, az atrophin feltalálóját, egykori tanácsadóit és segédtisztjeit. Persze nem volt annyira ostoba, hogy elfeledje: éppen ő volt az, aki elrendelte és pénzelte a kutatásokat, neki volt szüksége ilyen fegyverre.

"Dicsőségről álmodtam - gondolta. - A világ megjavításáról, hogy legendák övezik majd nevemet... Most

neg... Ha az emberiség valaha is felocsúdik ebből a szörnyű álból, melybe én taszítottam - csak azért teszi majd, hogy szégyent kiáltson a fejemre."

Szégyen, szégyen, szégyen!

Muanta felkönyökölt, szíve örülten vert.

- Te címeres ökor - mondta magának. - Te makacs, szerencsétlen fajankó, te vén hülye!

Erre kicsit megkönnyebbült.

- Szedd össze magad, vén kretén! - mordult. - Talán döntenél végre! Hátha sikerül még visszafordítani dolgot.

Megállt a robot előtt, melyet uralma első napján kikapcsoltatott. Utasítást adott, kapcsolják be ismét. Gonzales lámpái kigyulladtak.

- Figyelj jól - kezdte Muanta -, a kilövőállványok segítségével, amiket te is láttál, megbénítottam az egész emberiség akaratát. Állapítsd meg, visszafordítható-e ez a folyamat. - A hangjában már könyörgés csengett.

- Igenis, excellenciás uram.

- Ne nevezz excellenciás uramnak! Nevezz fajankónak!

- Igenis, fajankó!

A robot kapcsolatba lépett a legfőbb információs központtal.

- Semmilyen adattal nem rendelkeznek - mondta -, kaphatnék nagyobb mennyiségű információt?

Muanta lázas sietséggel kezdett beszélni. Mesélt a komputernek a feltalálókról, eszébe jutottak Diaz rektor magyarázatai a gyártás műszaki részleteiről, végül még saját szándékait is felfedte.

- Állj, fajankó! - szakította félbe a komputer. - Továbbítom az adatokat a központba!

- És a központ talál majd valamilyen megoldást?

- Ezt nem tudom, fajankó!

A központ továbbra is információkat követelt, mert azok, amiket Muantától kapott, még az atrophin képletének rekonstruálására sem voltak elegendők, leküzdéséről nem is beszélve!

A diktátor úgy kínlódott, mint még sohasem, a megoldásnak egyre újabb és újabb tervét javasolta - de a lelketlen masinák folyton úgy válaszoltak, mint egykor

Muanta államában a rendőrségi hivatalnokok:

- Túl kevés az adat, fajankó!

A végén aztán olyan szörnyű dolgot követeltek Muantától, hogy a volt zsarnokban a rettegés és a tehetetlenség kezdett küzdeni az önzéssel és a góggel.

- Hála a gondviselésnek! - örvendezett Flóra néni, mikor észrevette, hogy valaki a holovíziós központ felé lopakodik.

- Mindig mondtam, hogy szerencsém van. De... Csak nem te vagy az, Marek?

- Tetszik engem ismerni?

- Hát persze, Zborowskiék a barátaim! Hogyan sikerült elkerülnöd a járványt?

- Nem tudom. Körülöttem mindenkit elkapott, engem nem.

- Minket, kedvesem, minket! Én már átestem rajta. De jó, hogy találkoztunk. Nagy szükségem van rád. Egyedül lehetetlen kilábalni ebből a disznóságból.

- Hát, ha valahogy hasznára lehetek...

- Természetesen, kedvesem, természetesen. Szintetizálnunk kell Mailer doktort.

- Szintetizálni?

- Vagyis meggyógyítani. Rögtön elmagyarázok mindent.
- Nem, nem!
- Csak így érhetünk el sikert a kutatásban, fajánkó!
- Hadd gondoljam meg a dolgot, engedjétek meg!
- Gondolkozz.

Muanta utcákon, folyosókon és lépcsőkön rohant, bele-nézett az emberek szemébe; dühödt rángatásaira és kiál-tásaira csak üveges tekintetek válaszoltak.

- Hé, hé, ébredj! Ébredj! - üvöltött Muanta megrázva egy férfit, aki éppen álmos léptekkel akart elmenni mel-lette.

Amaz Szóttlanul megtorpant.

- Felelj, hová mégy?
- Munkába.
- Mivel foglalkozol?
- Festek.
- Mit?
- Képeket.
- Mutasd meg őket!

A férfi engedelmesen indult előre. Muanta szívébe ismét beköltözött a remény. Lehet, hogy csak illúzió...? Vagy eltúlozta a helyzet komolyságát? Íme, itt egy festőművész, aki - mintha mi sem történt volna - festi a képeit. Még ha egyelőre nem is érzi magát teljesen boldognak, idővel biztosan megérti majd, hogy mi szolgálja a javát.

Bementek a műterembe. Muanta kétségbeesetten jajdult fel. A falakon, a festőállványokon, a sarokba állított vász-nak halmazán - csak egyetlen színt látott: a piszkosszür-két! A festő az összes festéket egyetlen vödörbe öntötte és egyenletesen felhordta ecsettel a vászakra...

A diktátor megremegett. Kirohant a műteremből, és viaszszaladt Gonzaleshez.

- Hol kell átadnom a sisakot? - kérdezte.
- Ha leveszed, magam viszem el vizsgálatra. Csak ez az egy van?
- Igen, ezt biztosan tudom. Diaz rektornak csak egy darab elkészítésére jutott ideje.
- Akkor hát add ide, elviszem a komputerekhez vizsgá-latra.
- A probléma megoldása után az emberek visszakapják akaratukat?
- Ha sikerül megoldani a dolgot.
- Még egy percet...
- Parancsolj. Várok.

Nem volt könnyű lemondania a sisakról, amely az atro-phintól védte. A vezér gerincén végigfutott a hideg, fejétől a sarkáig. Pedig milyen könnyen beleegyezett abba, hogy mások atrophinkábulatba zuhanjanak. De most ő maga is...? Fájdalmasan és kelleetlenül gondolt sorsára. "Aki másnak vermet ás..." - hallotta valahonnan. Nem tudta, a komputer szólalt-e meg vagy saját lelkiismerete. Jobban félt, mint a haláltól. Mert mi lesz, ha az ember-robotok fellázadnak? Ha például azt parancsolják majd neki, a hajdani uralkodónak, hogy négykézláb járjon és ugasson?

És ha az emberek visszanyerik ugyan akaratukat, de őt büntetésből kábult állapotban hagyják, és bárki, aki bosz-szút akar állni rajta, akármit megparancsolhat neki? A legmegalázóbb feladatok, a legpiszkosabb munkák elvég-zését? Akkor már jobb elpusztulni, öngyilkossá lenni, a komputer pedig vegye le a sisakot. De ha itt az esély, hogy megtudja: önfeláldozásával elért-e valamit?

Mit tegyen hát? Tartson ki tovább a magányban? Nem! Robinson magánya semmi sem volt ehhez képest! Most sajnálta, hogy egykor hiányzott a képzelőereje - nem látta, hogy egyetlen lényt sem lehet a másikkal helyettesíteni. Eszébe jutott, hogy ebben a percben a világ összes festője pontosan olyan képeket fest, mint az, akivel az utcán találkozott. Száz és ezer piszkosszürke téglalap táncolt a szeme előtt...

- Nesze! - kiáltotta Gonzalesnek.

És letépte fejről a védősisakot. A gép a fogóiba kapta, a diktátor pedig csodálkozva észlelte, hogy továbbra is szabad akarattal rendelkezik.

Marek és Flóra néni több órát vesztegettek Mailer doktorra, míg végre az önállóság látható jeleit tapasztalták nála. Akkor aztán hármasan kezdték gyógyítani a kórház egész személyzetét.

A gyógyítás elég sok időt vett igénybe, körülbelül két napot, teljesen gyógyulnak pedig azokat tartották, akik elérték az úgynevezett "szintézist".

A kúra a következőképpen zajlott le: két gyógyító asztalhoz ültette a beteget, és egymásnak ellentmondó parancsokat adtak neki. Például az egyik így szólt:

- Kapcsolja be a lámpát!

A másik gyógyító viszont azonnal kontrázott:

- Oltsa el a lámpát!

Az a beteg, aki engedelmesen végrehajtotta az utasításokat - mehetett vissza további gyógyításra; aki pedig elérte a szintézist, az egészséges volt.

A szintézist az mutatta, ha már a második vagy harmadik parancs után az önállóságát ismét elnyert személy valahogy így nyilatkozott: "Tudják, mit? Menjenek a fenébe!" vagy: "Ha végre eldöntötték, mit is akarnak, majd szóljanak!" És ez a reakció volt a bizonyíték arra, hogy ismét egészségesek.

Mikor már több öntudatra térített ember volt a kórházban, az ajtóban feltűnt a volt diktátor, Muanta.

- Emberek! - kiáltotta. - Élő emberek! - Úgy tántorgott, mintha részeg lenne. - Emberek, szóljatok hozzám!

- Könyörgött térdre borulva. - Kérem...!

- Maga kivételesen hülye - szúrta a szót dühösen Flóra néni.

- Igaza van, szépasszony, igen! Remekül mondta, önállóan, magától, saját akaratából! Mondjon még valamit! És Muanta a néni kezét csókolgatta.

- Hagyja már abba ezt a marháskodást - kérte Mailer doktor -, nem látja, hogy dolgozunk?

- Látom, aranyoskáim, látom, egyetleneim! Milyen szépen dolgoztok saját magatoktól! Saját akaratból...! Csináljátok csak, ameddig akarjátok! Igen, igen! Ne is hallgassatok rám! Tegyetek valamit, hogy már soha ne kelljen parancsolgatnom!

- Efelől nyugodt lehet!

- Jótevőm! Kegyes uram! Visszaadtad az életemet! Tehát van esély! Csináljatok hát valamit, hogy az emberiség megint olyan csudálatosan engedetlen legyen! Ugye, mindezt meggyógyítjátok?

- Igen, igen. Nővérke, adjon neki valami nyugtatót!

- Ugyan, máris megnyugodtam! Ha megígérik, hogy újra szabadság lesz, akkor nyugodt és boldog vagyok! Éljen a szabadság!

Jó sok időbe került, míg az egész emberiség elérte a szintézis állapotát. Végül is húszmilliárdról volt szó...

Az újságírók szemében Marek tette bizonyos ellenpontja volt Muanta bűnének, így hát jelképpé nőtt.

- Múlt századi vendégeink nagyapáinknak nem csupán rosszakaratát, de lelkierejét is magukkal hozták - jelentette ki a tévében ugyanaz a Ryps riporter, aki annak idején először beszélgetett Marekkal. Most a diktátor tettének következményeiről vezetett vitát a stúdióban.

Amint elcsendesedtek a felháborodás hullámai, Muanta Portale y Grazia már inkább csak neveltséges volt. Nehéz volt elhinni, hogy ez a képzelőerejétől megfosztott, szélsőségesen önző ember alig nyolcvan évvel korábban egy egész állam ura lehetett.

A holovíziós kamerák szerencsére automatikusan rögzítették Muanta vívódásait. A híradókban sokszor lejátszották azt a jelenetet, mikor Muanta ráparancsolt a robotra, nevezze őt "fajankónak". Milyen gyászos, tanácstalan és komikus volt!

Még csak eszébe sem jutott senkinek, hogy megbüntetését ezt a neveltséges, rémült öregembert. A volt diktátor saját kérésére a Dulce Patria kényszermunkatábor romjain kezdett dolgozni, mint idegenvezető.

Apám!

Tudóm, nagyon kicsi az esélye, hogy valaha is megkapod ezt a levelet.

Megkérdeztem a Fejkopogtatót (ez egy igen nagy, humanista komputer), és ő azt válaszolta, egyelőre nincsenek módszerek, melyek segítségével levelet lehetne küldeni az időben hátrafelé, a múltba.

De a tudomány állandóan fejlődik. Talán egyszer valaki kitalálja az időgépet, és akkor elküldhetem ezt a borítékot.

Képzeld el, belenyúlsz a levelesládánkba, mondjuk 1985 márciusában, és elolvashatod, amit most írok! Persze, nem írhatom meg neked, mi történik jelenleg, mert akkor biztosan megtiltanák a levél elküldését. Ne haragudj hát, hogy csak magamról írok. A 2064-dik évben vagyunk, és én már tizenkilenc éves vagyok. Jól tanulok, és hamarosan befejezem az iskolát. Történelmet tanulok; ezen biztosan csodálkozol, de érdekel a múltunk. Az emberiség múltja. Jóakarató barátaim és gondviselőim vannak. Egészséges vagyok, ez biztosan megnyugtat. Vannak bánataim és örömeim, a Te leveleidet pedig nagyon gyakran olvasgatom. Ma is Te vagy a legközelebbi barátom és tanácsadóm. Azt hiszem, nem hozok rád szégyent. Igyekszem szabad és felelősségteljes lenni.

Hálás vagyok neked, és úgy vélem, helyesen tetted, amit tettél.

Szerető fiad

Marek.

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET

avagy

Elkezdeni könnyebb, mint befejezni

MÁSODIK FEJEZET

avagy

Hideg és meleg

HARMADIK FEJEZET

avagy

Sütemény, jelmezbál és forradalom

NEGYEDIK FEJEZET

avagy

A céllal könnyebb eljutni

az eszközökhöz
ÖTÖDIK FEJEZET
avagy
Sziget és barlang
HATODIK FEJEZET
avagy
A lecke

HU ISSN 0324-3222
ISBN 963 11 3564 0
Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest
Felelős kiadó: Sziládi János igazgató
Szikra Lapnyomda (83-1485) Budapest, 1983
Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató
Felelős szerkesztő: Karádi Ilona
A szöveghűséget ellenőrizte: Dávid Csaba
Műszaki vezető: Haás Pál
Képszerkesztő: Szecskó Tamás
Műszaki szerkesztő: Rucsek Andrea
60 000 példány. Terjedelem: 8,5 (A/5) ív
IF 4932

MACIEJ WOJTYSZKO

A HOSSZÚ ÁLOM

2059-ben vagyunk. Ela és Janek édesapja egy olyan intézetben dolgozik, amelynek kutatási feladata: hogyan lehet életre kelteni az 1970-2000 között hibernált embereket. Az első egy fiatal fiú volt, akinek édesapja annak idején éppen ilyen irányú tudományos kutatással foglalkozott, és 14 éves, gyógyíthatatlan beteg fiát megfagyasztotta, hogy egy későbbi korban gyógyultan élhessen tovább. A következő, életre keltett ember Muanta diktátor, aki éppen az előtt fagyasztatja be magát, hogy országában győzzön a forradalom. De ezt megelőzően szörnyű fegyvert készített és rejt el a tenger alatt, amelyet életre keltése után felhasznál. Vajon valóban sikerül-e gonosz terve, és az egész emberiség akaratlan bábként engedelmeskedik-e neki? Erről szól a lengyel szerző lélegzetelállítóan izgalmas kisregénye.

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ